

PAKVIETIMAS

"Amerikos Lietuvis" piknikas įvyksta 3-čią dieną rugsėjo, 1933 metais (Prieš pat "Labor Day"). Piknikas rengiamas Amerikos Lietuvis palaikymui. Todėl visi jo skaitytojai, remėjai ir bendradarbiai yra kviečiami dalyvauti jame, kad padarius jį pasekmingu. (Plačiau apie "A. L." pikniką žiūrėk ant 6-to puslapio).

Taipgi norėtumėm prisiminti gerb. savo skaitytojams, kad butų į laiką sugrąžinti išlaimėto tikietukų galai su laimėtojų adresais. Jau dalis mūsų skaitytojų tai padarė. Už tokį jų pasidarbavimą, tariame kuo širdingiausia ačiu.

Amer. Lietuvis Adm.

LIETUVOS ŽINIOS

MAJ. PESECKAS IR KAPT. SIMKUS RENGIASI SKRISTI PER ATLANTIKĄ

Kaunas. — Iš šiaurės praneša, kad ten esančios aviacijos eskadrilės vadas majoras Peseckas su kauniškiu aviacijos kaptionu šimkum rengiasi skristi per Atlantiko vandenyną. Juodu užsisakė motorą 360 arklių pajėgumą.

GERAS DERLIUS ŠIAURĖS LIETUVOJE

Žemelio, Linkuvos, Vaškių, Kriukų ir kituose apylinkėse valsciuose šiais metais, nežinurinti blogo ir nepalankaus pavasario, uždėję jėgas, dobilai, bulvės ir kiti. Be išimties, visų labai gerai atrodo žiemkenčiai javai: kviečiai ir rugiai. Vietos ūkininkai džiaugiasi, girdi, jeigu tik bus palankus rugiapuotė oras, tai kviečių ir rugių šiais metais busi daug. Svarbiausia, kad labai gerai bresta — noksta rugių ir kviečių grūdai, — oras šiltas, drėgnis nestinga. Antroje eilėje eina bulvės ir daržovės; ankstyvesnės bulvės jau žydi, žmonės pradeda vartoti valgiui.

Sienas ir dobilai pusiau suvežti, dalis dobilų yra likusių dar nepaūti, nes paskutinės savaitės lietingas oras trukdė sienauti. Kai kurie vidutiniai ūkininkai turi jau suvežę iki 80—100 vežimų sausu, be lietaus, dobilų ir dar tikisi bus apie 50—70 vežimų ant lauko nepaūti ir nevaisai sausu.

TRANSATLANTINIŲ LAKUNŲ LIEKANOMS GLOBOTI KOMITETAS

Kaunas. — Liepos 22 d. Ministerio Pirmininko įsakymu, tragiški žuvusių mūsų transatlantinių lakunų a.a. kap. S. Darius ir S. Girėnas palaikams (sudužusio lėktuvo dalims, dokumentams ir pačių lakunų liekanoms) globoti sudarytas specialus komitetas iš trijų Krašto Apsaugos Ministerijos atstovų: gen. Nagevičiaus, pulk. Pundzevičiaus, pulk. Gustačio, vieno V. Dariaus Reikalų Ministerijos atstovo — generalinio sekretoriaus pulk. Štencelio; vieno Užsienių Reikalų Ministerijos atstovo — "Eltos" direktoriaus E. Turausko; dviejų Aero Klubu atstovų — kap. Morkaus ir inž. Buloto. Komitetas pradėjo eiti savo pareigas liepos 23 dieną.

PANAİKINS GYVENTOJŲ BALSAVIMUS?

Roma. — Patirta, kad premieras Mussolinis yra pasiryžęs panaikinti gyventojų balsavimus parlamento rinkimuose. Ateinančių kovų m. baigsis šiandieninio parlamento atstovams mandatai ir, regis, šie atstovai bus paskutiniai žmonių rinkti atstovai.

GVARANTUOTA VISIEMS KENČIANČIEMS NUO Skausų Pilve Geso — Rugūties Nesuvirškinimo, Etc. Sunkiausias ligos yra lengva išgydyti del PEPSINIC SELTZER arba gražiam pinigui. Butinai nusipirkti bonką šjandien nuo Jūsų Vaistininko arba rašykite: — PEPSINIC SELTZER CO. Worcester, Mass. Atminkite Garantiją

No. 34-tas

Telefonas Dial 5-1094

WORCESTER, MASS., 26-tą RUGIPIUCIO (AUGUST) 1933 M.

Kaina 5 Centai

VOL. XVII

Darius - Girėnas ir Lietuvos Pasiuntinybė

Žiauri Audra Paėmė 14 Gyvybių

Washington, D. C. — Jau valstijos prie vidurinio Atlantikos vandenyno galėjo atsikvėpti kuomet anksti ketvirtadienį audra, padariusi neišpasakytai daug teroro, nukeliavo į šiaurę. Audra atnešė mirtį, terorą ir naikinimą, dar tokios baisios nebuvo, prieš daug metų. Ketvirtadienio ryte, Pietinio Gelžkelio traukinys nušoko nuo bėgių, važiuodamas virš tilto virš Anacošta upės, netoli Washingtono. Du žmonės — enžinierius ir gaisrininkas užsimušė ir 13 kiti asmenys sužeisti. Smarkūs vėjai ir lietus susilpnino tiltą ir enžinas su aštuoniais vagonais apsvirtė ir paskendo upėje.

Audra pasiekė Virginia, Maryland, Delaware, Pennsylvania, New Jersey, Massachusetts ir Maine valstijas, padarydama daugiausia žalos netik pakraščiuose, bet ir viduje.

Old Dominion linijos laivas Madison su 37 pasażierais ir 72 laivinkais buvo pagautas audros sukuryje, 25 mylias nuo Norfolk. Du žmonės žuvo, laivas narsiai plaukė per milžiniškas vilnis į Norfolk, Virginia. Aštuoni žmonės žuvo laike audros Virginijos valstijoje. Maža mergaitė žuvo Sea Cliff, N. J. ir motoristas važiuodamas audroje žuvo arti Coatesville, Pa.

Audra padarė daug nuostolių buidinkams ir derliui. Pietinės New Jersey valstijos vaisių ir daržovių derliui padaryta nuostolių tarp \$200,000 ir \$500,000. Namai buvo išverti iš pamatų ir sunaikinti. Išviso padaryta nuostolių už \$1,000,000.

Prohibicijos Dienos Pasibaigs Lapkričio Mėnesy?

Washington, D. C. — Jau iki šios dienos 22 valstijos balsavo prohibicijos atšaukimo reikalau. Visos tos valstijos pasireiškė už prohibicijos panaikinimą. Dabar reikia dar 14 valstijų, kad galutinai reikalą išrišius. Tos 14 valstijų balsuos dar pirm lapkričio 8 dienos ir tikima, kad su ta diena prohibicija bus atšaukta. Vadinasi, nuo rugp. 20 dienos teturime tik 78 "sausros" dienas. Po to visame krašte, vienu ar kitu būdu, bus galima naudoti svaiginamieji gėrimai.

Mušti ir Atsiprašyti, Tai Nazių Logika

Berlynas. — Čia buvo surengta hitlerininkų paroda, kuri maršavo Berlyno gatvėmis. Maršuojant smogiamųjų burių parodai, Hitleriui praeinant, kiekvienas asmuo turi jį saliotuoti naziškiu rankos pakelimu. Tačiau Suv. Valstijų daktaras Daniel Mulvihill (iš Long Island Medikalės kolegijos Ligoninės) to nepaspejo padaryti. Užtai vienas iš parodojančių nazių pasitraukė iš eilės ir kumščia smogė daktarui į antausį. Tai buvo 16 d. rugpiučio. Po to įvykio daktaras kreipėsi į Suv. Valstijų Ambasadorių William E. Dodd. Dodd išlauskęs savo piliečio nusiskundimą, iškė Vokietijos valdžiai protestą prieš nazių sauvališkumą ir terorą.

Nors Vokietijos valdžia ir pasizadėjo truperį teist ir atsiprašyti Suv. Valstijų valdžios už netaktišką elgesį, tačiau Suv. Valstijų emigracijos departamentas nelabai nori pasitikėti nazių pažadams ir žada neimti atsakomybės už saugumą savo piliečių atvykusių Vokietijon. Jei iš Suv. Valstijų emigracijos departamento būtų tokis aktas paskelbtas, tai Vokietija turėtų daug nuostolių panest turizmo atžvilgiu. Tačiau Vokietija tą gerai supranta ir bus priversta daryt žygius, kad suvaldyt šelstantį hitlerizmo kumštį.

Latvijos Ministeris Džiaugiasi Lietuvos Pažanga

Latvijos vidaus reik. ministeris p. Milbergas spaudos atstovams pareiškė:—Mano atvykimo tikslas susipažinti ir užmegzti artimesnius santykius su Lietuvos vyriausybė, ypač su vidaus reikalų m-jos vadovybe. Turėsiu pasitarimų dėl bendradarbiavimo nusikaltimus likviduojant pasienio srityse, kad būtų mažiau burokratizmo. Be to, tarsiuos apie galimybę palengvinti tarpusavių turistinius apsilankymus, ypač skatinis moksleiviją ir studentus lankyti Lietuvoje ir Latvijoje.

P. Ministeris pažymėjo savo džiaugsmą Lietuvos pažanga, ką jis turėjo progos pastebėti pravažiavęs žymią Lietuvos dalį apsilankęs šiauliuose, Tauragė ir Kaune.

Tautinė Atgijimo Administracija

Naturaliame žingsnyje paskubinti gerbuojo sugryžimą per įvykdymą programos ir principų kaip pažymėta Tautinės Atgijimo Administracijos (NRA) Akte, kiekvienas Amerikos pramonės prekysio ir profesijos gyvenimo skyrus remia šį vajú, vedamą Gen. Hugh S. Johnsono, Tautinės Atgijimo Administracijos valdininko, ir suprantama, per Amerikos svetimbalių spaudą, kuri nekuomet nė nesuklopo, nė neatsakė paremt Tautinę Administraciją rimto pavojaus laikuose, todėl pasitikim ir dabar, kad ji išpildys savo pilną kooperacijos dalį.

Šis laikraštis nori but pažymėtas rekorduose, kad jo skiltys yra atidarytos ir jo bendradarbiavimas suteiktas be jokių išimčių, kad pagelbėt administracijai Johnsonui perduot šio leidinio skaitytojams jo visus pranešimus ir išaiškinti šį didelių tautinio auklėjimo vajú šioje milžiniškoje ekonomiškose perverimo egoje, kurią vykdo šios respublikos Prezidentas, Franklin D. Roosevelt.

Mēs pilnai žinome faktą, kad daug iš mūsų skaitytojų yra iš dalies kalbos izoliacijoje ir mes esame susirupinę, kad jie būtų tiksliai informuoti apie teisingus norus ir šių didelių prezidento pastangų siekius. Svarbiausia išdava yra, kad darbdavys ir darbininkas pergyventų šį perėjimo laikotarpį ramiai su pasitikėjimu vienas kitam ir užjauciančiu supratimu.

Amerikos Lietuvis yra nariu

Ką Belgijos Karo Ministeris Sako Apie Vokiečius

Buvęs Belgijos apsaugos ministeris Crokaert, patiekė spaudai baisius vaizdus, kokių įsigijo jis bebudamas Belgijos krašto gynyboje priešakyje. Jis rašo: 1918 metais labai retas vokiečių lėktuvas tegalėjo su savim pasiimt iki 400 kilogramų bombų, (kilogramas du ir dvidešimtos dalys svaro), tačiau žinome kokios ir tuomet baises buvo jų orlaiviu bombardavimo pasekos. Tuo tarpu gi, man esant karu ministeriu, tie "vargšai, nugincklutejii" vokiečiai jau turėjo Junkerio tipo G38 lėktuvus, kurių kiekvienas galėjo paimti po 5,000 kilogramų bombų.

Didžiojo karo metu žinojome, kokias baisias pasekas padarė vieno kilogramo bombos, kurių karštis siekdavo ligi 2,000 ir 3,000 laipsnių. Šiandien dvidešimt Junkerių paiegos lėktuvai gali pasiimt su savim 100,000 tokių bombų, kurių visiškai pakaks sudėgint didelį miestą. Bet ką šjandien reikia 20 lėktuvų? Generalas Balbo su 24 lėktuvų eskadrile perskrido Okeaną, ir todėl busimame kare bus vartojama puolimams po 200 ir daugiau lėktuvų. Tai bus mirties skridimas, nes panaši eskadra gali pasiimti su savim milijoną gaisrinių bombų ir paleisti iš aukštybių tikrajį pragarą.

Matematiškai apskaitliuojant, kiek yra reikalinga dujų išnuodyti visokiai gyvybei vieno kvadratini kilometro plote (kilometras turi apie 3160 pėdų ilgio), randama, kad reikalinga yra nuo 9 ligi 40 tonų arba vidutiniai po 25 tonus. Todėl norint išnuodyti visokią gyvybę tokiame Paryžiuje, turime 100 kvadratinių kilometrų, reiks 500 vokiškų Junkerso tipo G38 lėktuvų arba 250 D. O. X. tipo lėktuvų, iš kurių kiekvienas galės paimti su savim po 10,000 kilogramų dujinių bombų.

IVARIOŠ ŽINIOS

BĖGŪ LIEPOS MĖNESIO GAVO DARBUS 400,000 BĖDARBŪ

Washington, D. C. — Šiomis dienomis Darbo Departamento sekretorė, p-lė Perkins, praneša, kad bėgy liepos mėnesio viso krašto fabrikuose apie 400,000 bedarbių gavo darbo. Be to, tame pačiame mėnesy ir perkamoji galia apie 29 milijonais dolerių padidėjo.

JAPONIJOS PROTESTAS PRANCUZIJA

Tokijo. — Šiomis dienomis Japonija pasientė protestą Prancuzijai, kuri užėmė 9 koralines, ikišiol niekam nepriklausančias, salas, kurios yra tarp Filipinų salų ir prancuzų Indo-Kinijos.

103,500 Vagių Buenos Aires Mieste

Buenos Aires, Brazilijoje. — Šitas miestas turi 2,153,200 gyventojų sulig vėliausių cenzo skaitlynių. Jų tarpe esą 103,500 visokių žuliku — 12,000 viešėliu vagilių, 6,000 baltųjų vergių ir 5,000 profesionaliniu gemberliu, kurie visi yra užregistruoti policijos nuovadu kotelėse.

Tokiai padėčiai bunant, prezidentas Justo atsikreipė į parlamentą su prašymu, kad jis perlėistų bilių, kuris atimtų visiemis gemberliams ir kriminalistams balsavimo teises laike rinkimų.

Viena lietuvių kolonija prisiuntė Pasiuntinybei "paklausimą" kodel lakunai Darius ir Girėnas nebuvo aprūpinti vizomis ir leidimais skridimui; kodel jie neaprupinta reikalingais įrankiais, kaip bevielės telegrafas ir parašiuotai? Be to, kalbamosios kolonijos komitetas pridėjo dar štai kokią pastabą:

"Nors Komitetas žino, kad ne Lietuvos Pasiuntinybės jurisdikcijoje tas aprūpinimas buvo, tačiau moraliai ir finansiniai Lietuvos Pasiuntinybė, Komiteto supratimu, tuos trukumus turėjo aprūpinti".

Šis Komitetas gavo platų ir nuodugnų atsakymą į savo užklausimus ir savo pastabą. Tačiau kalbamojo Komiteto žygis buvo plačiai paduotas spaudai. Kaikurie laikraščiai jį suprato kaipo apkaltinimą Pasiuntinybei, ir taip pažymėjo. Vienam laikraštyje teko net pastebėti redakcijos nusistebėjimas, kad Lietuvos Vyriausybė nebuvusi Darius — Girėno skridimo susirupinti. Visa tai verčia Pasiuntinybę duoti kai kurių paaiškinimų.

PASIUNTINYBĖS ROLĖ

Visų pirmiausiai tenka pastebėti, kad Transatlantinis Darius — Girėno skridimas nebuvo Pasiuntinybės žinioje nei formaliai juridiniu, nei finansiniu atžvilgiu. Abudu lakunai buvo Amerikos piliečiai, rengėsi lėkti Amerikos pasais. Todėl nei del jų vizų, nei del leidimų skristi per svetimas šalis Lietuvos Pasiuntinybė neturėjo teisės daryti jokių oficialių žygių, išskyrus tuos, kurie lietė Lietuvą. Šie visi Lietuvų liečiantieji formalumai buvo atlikti tuojuos, kaip tik Darius — Girėnas pranešė Pasiuntinybei apie savo sumanytą skridimą. Kuomet jie apie to, pranešė, Pasiuntinybė išaiškino jiems padėti ir pažadėjo savo pagalbą.

Tas vienok nereikiška, kad Lietuvos Pasiuntinybė nesirupino skridimo reikalų privačiai. Ji skaitė savo moralę pareiga prigelti jį žygiui visa kuo tik ji galėjo, ir prale lakunų, dar 1932 m. rugsėjo mėnesy jiems atsilankius Washington'e, kreiptis į Pasiuntinybę atsitikus bet kokiam sunkumui. Pasiuntinybė, lakunų prašoma ir neprašoma, stengėsi buti jiems naudinga kuo galėdama, apie ką, tarp kitų dalykų, gali liudyti ir šie jos žygiai:

1. — Pirmas reikalas, kuriuo lakunai kreipėsi į Pasiuntinybę, buvo sutvarkymas jų vežamo orlaiviu privačino pašto. Norėta, kad Lietuvos paštas Kaune specialiai priimtų ir antspaudotų jų parvežtus laiškus. Tatai buvo padaryta.

2. — Dar prieš tai kaikuriuose kolonijose buvo kilę abejonių del jų skridimo. "Mažu tik nori pasidaryti sau kelis dolerius, kaip kad Amerikoje daugelis tokių skymų yra daroma"... (Ištrauka iš vienos kolonijos laiško). Pasiuntinybė, dar ir negavusi formalaus pranešimo iš lakunų apie jų sumanytą skridimą, davė geriausias rekomendacijas ir paraginimus juos remti.

3. — Dar 1932 m. rugsėjo m. 20 d. lakunams duota patarimas del vizų, leidimų ir kitokių dalykų. Ištrauka iš tą dien Dariui rašyto laiško:

"Noriu Tamstai visako dėlei priminti (nors gal Jus ir patys tą turėsite omenyje), kad besiantinant skridimo laikui, kuomet jau turėsite maždaug nustatytą skridimo dieną, jums teks pasirupinti vizas visų tų šalių, per kurias galėsite skristi, — taigi Britų, Vokietijos, galimai Danijos, Olandijos, kurių teritorijas Jūs galite kartais, del atmosferinių sąlygų, užkliudyti. Tatai gali but padaryta kokiomis 4 — 6 savaitėmis prieš išlėksiant. Taip pat teks pasirupinti, kad būtų suteiktos laiku žinios apie Jūsų skridimo tikrajį laiką ir tikrą skridimo liniją, kad reikalui esant galima būtų suteikti reikalingos pagalbos".

4. — Vasario, šių metų, pradžioje Kap. Darius man pranešė, kad vyksta į Miami, Florida, pasimokinti tenai kaip vadinamo "dangiškojo skraidymo" (celestial navigation), — per didelių vandens plotus, dangaus žvaigždžių pagalba. Prašė, ar negalėčiau pagelti jam prieiti prie Pan-American Airways System, kuris palaiko orlaivių liniją tarp Šiaurės ir Pietų Amerikos. Geriausios rekomendacijos jam buvo parūpintos per mano pažįstamą Mr. Evans E. Young, kalbamojo Systemo vice-prezidentą.

5. — Vėliaus, išleidus Washington'e naują įstatymą, kuriuo numatoma, kad ateityje skridimams per Atlantiką bus reikalingi specialus leidimai, kad tuo budu užkirsti kelias neišmintingiems ir rizikingiems skridimams mano buvo tuojuos apie tai pranešta Kap. Dariui, atkreipiant į tai jo atydą ir pažadant pagalbą, jeigu kartais būtų kokių sunkumų.

(Tęsa ant 3-čio puslapio)

AR CHICAGOJE IŠAUGS PAMINKLAS DARIUI IR GIRĖNUI?

Zinoma, kad taip. Kodėl? Todel, kad lakunų paminklo statymo komitetas vis uoliau imasi to darbo. Rugpiučio 15 d. įvyko 3-ias šio komiteto posėdis, dalyvaujant keliems paminklo fondo globėjams.

Kons. Kalvaitis pranešė, kad iš kai kurių kitų kolonijų jau prašoma atsiųsti komiteto išleistųjų lakunų fotografijų. Tuo jau rūpinasi Pittsburgho ir Philadelphijos kolonijos. Tai pavyzdys kitoms kolonijoms. Su kitų kolonijų pagalba bus galima pastatyti didelis ir gražus paminklas mūsų ūlakunams.

L. Šimutis pranešė, kad jis drauge su komiteto nariais kun. Albavičius ir adv. Vasaliu lankėsi pas Chicagos miesto majorą Kelly, kuris prašomas žadėjo gelbėti surengti Chicagos mieste viešą rinkliavą Dariaus ir Girėno paminklo fondui. Miesto majoras reiškia didelį palankumą tam svarbiam lietuvių ir viso Chicagos miesto reikalui. Tai džiuginantis reiškinys. Miesto majoro atstovas Egan (13 ward'o aldermanas) Liet. Vyčių seime prašomas viešai ir entuziastiškai pažadėjo įnešti rezoliuciją Chicagos miesto taryboje, kad paminklo statymo komitetui būtų leista surengti viešą rinkliavą. Komiteto atstovams pasimatymą su miesto majoru padėjo išrūpinti S. W. Govier (Clerk of Appellate Court), kuris pasiūstoje L. Šimučiu telegramoje tarp kitko pabrėžė "We must have Tag Day for Darius and Girėnas".

Štai, kas yra nuosirdus ir uolūs lietuvių bičiuliai. Mes turime juos atsiminti per valdininkų rinkimus ir parodyti jiems savo dėkingumą. Tad ateity mes, lietuviai, tuo metu turėsime dar daugiau bičiulių, kurie tikrai bus palankūs įvairiems lietuvių reikalams. Nežmirškime to! Parodykime savo jėgą ir vienybę.

B. Simokaitis taip pat kalbėjosi su senatorium Sabbath'u, kuris žadėjo paraginti aldermanus tuo pačiu reikalu ir dar draugiškai patarė rengti rinkliavą rudenį, kada bus mažiau bedarbių ir tuo metu atsiras daugiau aukotojų Dariaus ir Girėno paminklui. Sen. Sabbath'as taip pat apsiėmė kreiptis į karo aviacijos vadovybę, kad lietuviams karo lakunams būtų leista aktyviai dalyvauti Lietuvos Aviacijos šventėje, kurią komitetas rengia ši rudenį.

Be to, keletas ir kitų ward'ų aldermanų taip pat priitaria lietuvių lakunų paminklo statymo reikalui ir viešos rinkliavos rengimui Chicagos mieste. Kaip matyti, paminklo statymo komitetas yra veiklus, jau parodė daug iniciatyvos ir iškėlė visą eilę didžių ir reikšmingų sumanymų. Tai visa rodo, kad čikagiečiai per metines lakunų žuvimo sukaktuves pastatys didingą paminklą savo didvyriams. Tik reikalingas plačiosios mūsų visuomenės pritarimas paminklo statybai, kad aukos plauktų į fondą.

Net keletas asmenų pranešė komitetui, kad nežinomi asmenys vaikščioja po namus ir pardavinėja lakunų fotografijas neva lakunų paminklo fondui. Nemažonius reiškinys. Komitetas šiuo praneša, kad jis išleido lakunų fotografijas (8 x 10 colių dydžio) su abiejų lakunų parašais ir obalsiu viršuje "Šį savo skridimą mes skiriame ir aukojame Tau, Jaunoji Lietuva!" Be to, ant tų fotografijų pridėtas antspaudo su tokiu parašu: "Darius — Girėnas Memorial Fund". Jos parduodamos po 50 cn. Jų galima gauti pas komiteto narius ir lietuvių redakcijose. Pelnas eina paminklo fondui.

Visos lietuvių kolonijos, parapijos, draugijos, skridimo rėmėjų komitetai ir atskiri asmenys gali lakunų fotografijų įsigyti šiuo adresu: Lithuanian Consulate, 100 E. Bellevue Pl., Chicago, Ill. Pravartu pasiskubinti.

Chicagos miesto lietuvių kolonijos pritaria komiteto sumanymams ir prašo suorganizuoti jų kolonijose komitetus rinkliavai rengti. Komitetas pavedė L. Šimučiu ir adv. R. Vasaliui sudaryti komisiją, kuri suorganizuos Chicagos lietuvių parapijas (iš vietinių draugijų atstovų) komitetus rinkliavai įvykdyti. Tai bus labai svarbi ir reikšminga talka paminklo statymo komitetui. Tas darbas bus tuoju pradėtas vykdyti, ir reikia tikėtis, duos gerų vaisių. Abejoti netenka, nes Chicagos mieste yra labai daug uolių geros valios veikėjų, kuriuos "mobilizavus" tikrai bus galima didi darbai įvykdyti. Tad į darbą, gerieji patriotai! Įamžinkime čikagiečių Dariaus ir Girėno žygį ir brangią jų auką Lietuvos garbei! Bukime tikri: mums tame darbe padės lietuviams drauginis tautos — ukrainai, čekai, žydai ir ki. Ir amerikoniai užjaučia lietuvių tautos auką technikos bei oro susisiekimo pa-

Hartford, Conn.

Minės sukaktuves. Šimkus suareštuotas. SLA. 124 kp. 3 viršiniai apskusti. Jau ne viešnia p-lė Bronė Januškevičūtė.

Vietos šv. Trejybės parapijos rengiamos 20 metų sukaktuves. Šį metą sukanka lygiai 20 metų kai buvo patiesti šv. Trejybės bažnyčiai pamatai. Klebonas kun. J. Ambotas bendrai su parapijonais rengia paminėti jubiliejū su didelėmis iškilėmis. Tai bus nepaprastas įvykis vietos lietuvių katalikų visuomenėje. 20 metų atgal, Hartforde buvo patiesti pamatai šv. Trejybės bažnyčiai ir klebonaujant a.a. kun. Žebriui, buvo pastatyta maža koplytėlė, bet atvykus klebonauti kun. J. Ambotui, koplytėlė pagaliau tapo didele gražia mūrine bažnyčia. Šiame jubiliejuje bus atžymėti nuveikti darbai parapijos naudai gerb. klebono kun. J. Amboto ir parapijonų, kurių pastangomis uoliaus veikimo parapija gali didžiulius turėdama ne tikrai gražia didele mūrine bažnyčia, bet didele mūrinę mokyklą ir kitokius namus — nejudinamo turto nuosavybes. Už tokių progresų, garbė, žinoma, priklauso gabiems energingam klebonui kun. J. Ambotui, kuris parodė rimto organizacinio darbo, iniciatyvos kuryboje ir konsolidavime parapijonų veikimą parapijos naudai.

Maloni viešnia, aukštosios mokyklos studentė iš Hoosick Falls, N. Y. "A. L." skaitytoja.

Pas pp. Januškevičius atostogaugauja jų gimnaitė, studentė p-lė Bronė Januškevičūtė iš Hoosick Falls, N. Y. Iš pasikalbėjimo su viešnia, teko patirti, kad ši jauna inteligentė labai gerėjasi Hartfordo miesto gražumu ir smagumu. P-lė Januškevičūtė žada išbūti virš savaitę laiko Hartforde ir apie linkę vizituodama gimines, tarpe vizitų — sako ji: mes visos trys: Sofija, Marytė ir aš lankome pajūrį (beaches) ir maudomės. Aš mokinuosi plaukimo. P-lė Bronė Januškevičūtė labai gražaus personalo, jauna inteligentė, gražiai lietuviškai kalba. Tokių Amerijoje gimusių ir augusių lietuvių mažai yra.

S. ŠIMKUS AREŠTUOTAS
Stanley Shimkus, žymus jaunas lietuvis Insurance biznį praktikuojantis, šiomis dienomis tapo areštuotas ir kaltinamas už surinkimą Insurance kompanijų pinigų iš žmonių (policy-holders) ir negražinimą Insurance kompanijoms. Areštavimas p. S. Šimkaus nustebino visus lietuvius. S. Šimkus, pastaruoju laiku buvo nusisamdęs savo kontorui vietą pas J. Sekį krautuvelyje, bet būnis turbūt negeriausiai jam sekėsi, kad tokio nemalonaus incidento pas p. S. Šimkus susilaukė. Butent, kaip "Hartford Times" praneša, Šimkus surinko daug pinigų iš lietuvių ir lenkų.

APSKUSTI 3 SLA. KUOPOS VIRŠININKAI
SLA. 124 kp. trys viršiniai, Finansų Sekretorius Jonas Sekys, Pirm. G. Levišauskas ir organizatorius P. Labanauskas, skundžiami už konspiravimą, SLA. Konstitucijos įstatymų paneigimą. Prie to Finansų Sekretorius J. Sekys skundžiamas už svetimų čekių indorsavimą ir depozitavimą į savo sąskaitą Hartford National Bank & Trust Co., už neišmokėjimą vėlonies J. Ivanausko pašalpagavi p. A. Ivanauskienė visos pomirtinės ur. už fiktyviškai indorsavimą Susivienijimo išdininio K. Gugio čekio, išrašytą pašalpagavio Povilo Pikturnos vardu ir depozitavimą į savo sąskaitą Hartford Natl. Bank & Trust Co., vėliau pašalpagavi išmokėjimą pašalpa pinigais. Taipgi, Sekys skundžiamas už nepasiuntimą laiku narių sumotus pinigus į SLA. centrą, už išdininio pridotų jam Susivienijimui pasiūtų pinigų čekiais fiktyviškai indorsavimą ir depozitavimą į savo sąskaitą. Skundžia J. Sekį p. V. M. Čekanauskas už konspiratyviškai pasikėsinimą jį suspenduoti, nepasiunčiant jį narinę mokestį į SLA. centrą. Čekanauskas savo skunde įrodo, kad J. Sekys sužiniai, tiksliai, politiškais ir

keršto motyvais konspiravo, bandė Čekanauską suspenduoti 1932 m. ir 1933 m. pastarajam būnant kandidatu į SLA. centro Sekretoriaus urėdą. Čekanauskas skunde nurodo, kad J. Sekys konspiravimu bandė diskvalifikuoti Čekanausko kandidatūrą, pastant Čekanauską suspendavimo padėtin, tai viena. Antra, nepavykus konspiracijai, vėliau J. Sekys — sako Čekanauskas — nors buvo užsiginęs, kad mano narinę mokestį buvo gavęs, prisipažino ir raštu — atvirlaiškiu pranešė kad randasi pas jį Čekanausko pinigai, prašo Čekanausko idant jis savo ranka pasirašytų į kvitų knygėle kreditą (Čekanauskas be kvitų knygėlės mokesčių, pasitikėdamas Sekiui — aut.), tuo būdu — sako Čekanauskas — J. Sekys bandė mane priversti prie klastavimo (forgery) kvitų knygėlės ir paskui mane kaltinti už prigravystę ir suspenduoti. Bet aš sau kredito į kvitų knygėle neradau, priverčiau Sekį įrašyti. Dabar Čekanauskas patiekdamas J. Sekio raštą, visus kitus dokumentus, nurodo, kad J. Sekys, G. Levišauskas ir P. Labanauskas konspiratyvišku būdu, keršto, politikos tikslais, suspendavo V. M. Čekanauską narių susirinkime 11 d. birželio 1933 m. Prigavimu būdu, konspiratyviškai apkaltindami ir suspendavimu nubaudami, Čekanauskui nepranešdami, jam su sirinkime nedalyvaujant ir nežinant, kad bus kaltinamas. Žodžiu, be skundo akto, organizuotu būdu, tris kartus balsavimai klastingai pervartant protestuojant tautiejiems nariams, pravedė apkaltinimo aktą. Tuli nariai aiškina, K. Balskus liudija, kad prieš kuopos narių susirinkimą konspiracija buvo padaryta, nes G. Levišauskas, Sekio kolega, pasigyrė, kad uždarysįs burną Čekanauskui, jei reiks, tai iš Susivienijimo Čekanauską pašalinsias. K. Balskus kritiškai išsireiškė apie tokią grąsinimą kuopos Pirmininku G. Levišauskui, bet pastarasis ginčui kilus, smogė K. Balskui į veidą kumščia, apdaužė Balskų ir pasakė: "Jei tu atidarysi savo burną, tai eisi iš Susivienijimo".

Kuopoje suirutė; nariai bijo viršinių grąsinimų; atsisako balsuoti.

Padėtis kuopos narių labai kritiška. Daugelis narių sako, kad kuopoje niekadoks tokių dalykų nebuvo kaip dabar. Politika ir barmiai baigia kuopą demoralizuoti. Visi nariai atsimena G. Levišauskos grąsinimus, kad jei kurie priešinsis, kritikuos viršinius viešai susirinkime ar per spaudą, tai bus suspenduoti, arba išmesti iš Susivienijimo. Todel nariai dabar gyvena taip kaip Hitlerio oponentai koncentracijos stovykloje.

J. Januškevičių suspendavo irgi del asmeniškų nesuipratimų jo su J. Sekiu. Mat, J. Sekys senai yra piktas ant Januškevičių šeimos, tačiau, kaip J. Sekio laiškas rašytas p. V. M. Čekanauskui 1932 m. rodo, J. Sekys yra kaltas, nes pastarasis prašo Čekanauską, buvusį tuom laiku kuopos Pirmininku, kad pastarasis Sekį su Januškevičiais šeima sutaikytų. Bet Čekanauskas butent patarė J. Sekiui, kad jis pats atsiprašytų Januškevičius ir susitaikytų, bet Sekys to prašymo neišpildė. Matomai J. Sekys keršto sumetimais vėliau pradėjo Januškevičius per spaudą ir viešai šmeižti, melagingai įtarinėti, kad buk Januškevičius įdamas kuopos išdininuku nepasiunčia į laiką pinigų. Bet šitas J. Sekio įtarimas Januškevičiui akis atidarė, pastarasis peržiūrėjo savo čekius Susivienijimui — jo išdininuku išrašytus ir priduos J. Sekiui pasiusti į SLA. Centrą, rado, kad J. Sekys Januškevičiaus čekius fiktyviškai indorsavęs depozitavo savo sąskaiton Hartford National Bank & Trust Co., sulaiķė narines mokestis, nepasiuntė jų į centrą ir daro Januškevičiui užmetimus. Del šitų dabar iškeltų faktų apie J. Sekio administratyvinius sukčius darbelius ir melavimus, už falsifikavimus, įstatymų neiigimą ir slėpimą jo draugų suspenduotų narių suspendavimo; neskelbimą jų vardų susirinkimuose, del tokių J. Sekio triksų, G. Levišauskas, du kartus suspenduotas 1932 m. tapo išrinktas kuopos Pirmininku. Vėliau Vi-

žangai! Tik mes, lietuviai, patys bukime darbštus ir dosnus paminklo statybai: ir darbu ir aukomis — mažomis ir didesnėmis!
P. Jurgėla,
Paminklo statymui k-to sekretorius

Buk Sveikas

Rašo Dr. Kazimieras S. Michalski
15 Vernon Street Worcester, Mass.

STRĖNŲ SKAUDEJIMAS ARBA NUGAROS REUMATIZMAS

Strėnų skaudėjimas reiškia, kad kumas turi neapsakomai daug suirucių. Paprastai, strėnų skaudėjimas reiškia skausmą žemutinėje pečių dalyje net pasiekiant šlaunys ir kelius, arba strėnų skaudėjimas gali but vidury arba vienoj ar kitoj nugaros daly.

Niekas negali duoti jums gerų patarimų arba gydyt jusų strėnų skaudėjimą pakol nesužinos smulkesnias ir tobulą jusų padėties istoriją, ir kol nepadarys rupestingą fizišką tyrimą. Todel, svarbu žinot, ar yra ar nėra drugio kartu su skausmu; ar skausmas seka po pagijimo, nuo kokio užsikrėtimo; ar yra skausmo kartu su šlapumu arba su šlapumo pakeitimais; ar skausmas yra po staigaus įsitempimo; ar atsiranda skausmas pasilenkiant į bent kurią pusę, arba ar turi ką bendro su mėnesinėmis arba gimtuvės suirutėmis; taipgi daug kitų klausimų reikia atsakyt pirma negu galima surast tikrą strėnų skaudėjimo priežastį.

Dažniausia, strėnų skaudėjimai paeina iš nuovargio ir nepaprastų raumenų įtempimų toje strėnų dalyje, nes šis tarp yra matomas tarp tų, kurių užsiėmimuose turi nuolatos pasilenkiant, arba nusilenkt, ar kilnoti sunkius daiktus, arba staiga smarkiai pakelt daiktus. Nugaros raumenų įtempimas, kurs yra skausmo priežastis, gali paeit iš netinkamo stovėjimo, nuo prastos raumenų lygsvaros ir nenormališkos kuno padėties pilve, nuo organų didėjimo ir vidurių puolimo, kas dažnai apsirėiskia tarpe nutukusių asmenų.

Strėnų skaudėjimas gali paeiti iš nepatasytų arba nupuolusių kojų arkų (plokščių kojų),

taitis neatsižvelgdamas į parodytus faktus, visviena G. Levišauską, nepaisydamas SLA. Konstitucijos įstatymų, išteisino ir įvesdino kuopos Pirmininku, patarnavo J. Sekio vedamai kuopoje politikai. Taip pat ir buvusiy dviejų kuopos viršinių, Sekio draugų, Onos ir Antano Šolių suspendavimą paslėptu numerig, išrinktus šiuos du po 6 mėn. buvusius skolingus Susivienijimui, įvesdino į kuopos valdybą 1933 metams. Dabar J. Sekys su savo kolegom, gavęs laimėjimus per pataikavimą (S. E. Vitaičiui, buvusiu laikiniu SLA. Sekretoriaus diktatorium, valdo kuopą ir savo kritikus baudžia, spenduoja ir grąšina iš Susivienijimo išmesti. Bet Januškevičiaus ir Čekanausko skundai yra labai pamatuoti ir su parodomais, dokumentai, originališki Sekio fiktyviškai indorsuoti čekiai, Ivanauskienės ir Pikturnos čekių Sekio indorsuotų fotostatiškos kopijos, S. L.A. Išdininio K. Gugio prisiuštos, yra nenuiegiamais faktais. Sekiui bus keliama byla civiliam teisme, arba, per Conn. Valstijos komisijonierių apdraudos departamente, jeigu SLA. viršiniai — Pildoma Taryba nesima žygių kuopoje tvarką padaryti ir kaltininkus tinkamai nubausti už skandalingus jų darbelius.

Pastarame kuopos susirinkime, įvykusiame 13 d. rugpiučio, kuopos viršiniai, jausdami, kad jiems gali buti riestai, per savo "speakerį" Valkevičių ir kitus bandė priversti skundėjus prie sutaikymo, panalkinti (ištraukti) skundą, girdi, kuopos viršiniai sutinka panaikinti Čekanausko ir Januškevičio suspendavimą. Skundėjai pareiškė, kad jei J. Sekys, G. Levišauskas ir p. Labanauskas prisipažins prie savo kaltės ir viešai per SLA. organą atsakys visus šmeižtus ir užmetimus, įtarimus Januškevičiui ir Čekanauskui, pastarieji del labo kuopos sutinka dovanoti viršinių nusikalto. Bet jei ne, tai skundai turi buti priimti ir tardymas turi but atliktas pagal SLA. Konstitucijos įstatymus. Balsuojant, skundai atmeti 6 balsais prieš 3; tačiau susirinkime narių dalyvavo 31, dauguma narių susilaikė balsuoti, nes bijo viršinių keršto, atsaisakė balsuoti skundus priimti ar atmeti.

"A. L." Reporteris
(Žiurėk, daugiau rasi Korespondencių ant 7-to puslapio)

arba nuo prastų nepritaiktų batų nešiojimo, todel skausmas šiame atsitikime siekia nuo kojų, šlaunų iki strėnų.

Labai nervuotas asmuo, kurs turi nepaliaujamą ar dažnai atsikartojantį strėnų skaudėjimą be jokios organiškos priežasties, taip kenčia užtai, kad ji arba jis yra nervuoti ir lengvai surerzinami.

Strėnų skaudėjimas gali paeiti nuo nervų uždegimo; tai jima neuritis, paprastą ar sudėtinį uždegimą; arba gali but pasekmė nuo perdidelio vartojimo svaiginančių gėrymų (arba alkoholio, švino užsinuodijimo arba cukrinės ligos (diabetes mellitus)).

Strėnas gali skaudėti nuo kaulų užkrėtimo arba tarp nugaros kaulų, kurių turime 24 ir kurie sudaro lankščią nugarą. Toji padėtis yra labai skaudanti ir rimta, vadinama podagra ar osteopodagra (arthritis — osteoarthritis) ir dažnai paeina nuo užpuolimo tonsilitis ar nesveikų dantų, plaučių uždegimo (pneumonia) arba infliuzos.

Strėnų skaudėjimas arba nugaros reumatizmas dažnai užpuola moteris iš priežasties jų gimtuvės suirucių: kaip gimtuvės pasikreipimo, jos nusilenkimo ar plyšimo, baltųjų iš surisios gimtuvės (Leukorea) ar raudonosios gyslos (hemorrhoid) arba skaudulio augimo dubenyje. Moteris kenčia su nuolatiniu lėtu skausmu, strėnos buna silpnos, neturi energijos, tampa nervuotos ir kaikurios iš jų kenčia nuo skaudžių mėnesinių.

Inkstai, kurie yra kiekvienoje vidurines strėnos pusėje sukelia skausmą arba strėnų skaudėjimą iš priežasties sekančių suirucių: inksto akmens ligos (renal calculi), puliuojančių inkstų (pyonephrosis), inksto skaudėjimo, inksto didėjimo, judėjančio inksto, inksto skaudulio. Inkstų suirutės yra rimtos, bet pirma negu mes kumas padaro tikro pavojaus, nes kenčiami nuo strėnų skaudėjimo.

Dabar mes persitikrinam kiek įvairių padėčių ar kuno suirucių gali buti priežastimi strėnų skaudėjimo arba reumatizmo. Taipgi suprattam, kad paprastai, strėnų skaudėjimas gali paeit iš daug kitokių priežasčių, kurias aš čia paminėsiu: nuo skrandžio vėžio, strėnų kaulų džiovos, inkstų vėžio, vidurių užkietėjimo, skrandžio skaudulių, mešlinės suirutės, uždegimo ar nenormališko moterų reprodukcijos organuose kaip gimtuvės dudelių, užmazgų ir daug kitų priežasčių.

Kuris tiktai kenčia nuo strėnų skaudėjimo, neturėtų nepaisyti šį gamtos pavojiaus perspėjimą ir kuo ankščiau jis bus gydomas, tuo geriau bus jo paties sveikatai.

I LIETUVĄ
Reguliariai Išplaukimai
Patogi Kelionė
Pigios Kainos
Visais kelionės reikalais, kreipkitės pas vietos agentą arba į —
SCANDINAVIAN-AMERICAN LINE
248 Washington St. — Boston

NEW YORK-KLAIPEDA
PER GOTENBURGĄ, ŠVEDIJA
SVEDU
AMERIKOS
LINIJA

"BALTASIS SVEDŲ LAIVYNAS"
Greita kelionė į Lietuvą per Švediją.
Laivai išplaukia iš New Yorko
Pier 97, gale W. 57th St.,

M. L. "GRIPSHOLM" ... Rugsėjo 6
M. L. "KUNGSOLM" ... Rugsėjo 13
M. L. "DROTTNINGHOLM" Rugs. 30
M. L. "KUNGSOLM" ... Spalio 19
Dideli, balti ir gubūs laivai. Erdvis ir gerai ventiliuoti kambariai. Kelionėje: judomi paveikslai, koncertai ir šokiai. Keliaujant "Baltuoju Svedų Laivynu", kelionės buna per trumpa.

Kreipkis į vietinį agentą, arba:
SWEDISH AMERICAN LINE
10 STATE ST. — BOSTON, MASS.

SENAI LAUKIAMA
Valgių Gaminimo ir Namų Prižiūrėjimo
Knyga Jau Gatava
Joje Telpa Apie 400 Receptų Del Gaminimo Įvairių Valgių
Puslapių 173. Su paveikslais
Kaina su prisiuntimu \$1.00
Sveikatos atžvilgiu ta knyga turėtų rasti kiekvienoj Lietuvos šeimoj
Užsakymus siųskite šiuo adresu:
AMERIKOS LIETUVIS
14 Vernon Street — Worcester, Mass.

DARIUS - GIRĖNAS IR LIETUVOS PASIUNTINYBĖ

(Tęsa nuo 1-^o pusl.)

6. — Jau atskridus lakunams iš Chicagos New Yorkan, Darius man rašė (15 d. gegužės): "Skridimas iš priežasčių neturėjimo visų instrumentų bus sutrukdėtas apie porą savaičių". Gegužės 17 d. aš pasiūčiau Kap. Dariaus vardu laisną su paskutiniais patarimais. To laiško pora ištraukų:

"Prie šios progos, nors Jus be abejonės ir patys tą gerai turite žinoti, leiskite man duoti Jums keletą draugiškų patarimų:

"1. — Prieš išlėkiant turite būti visiškai gerai pasilsėję ir fiziškai bei nervų atžvilgiu pilniausioj tvarkoj. Todėl, — no late partės prieš išlėkimą, kaip tai Jus, girdžiu, turėjote Chicagoje. Paskutiniai kelias dienas turite turėti absolūtų poilsį.

"2. — Bukite geram ir glaudžiam kontakte su Weather Bureau del atmosferinių sąlygų per Atlantiką. Weather Bureau turėtų žinoti Jusų tikslą ir, atsižvelgiant į tai, teikti Jums ypatingai rūpestingą raportą. Esant raportui nors dalinai nepalankiam, — laukite, bet neimkite bereikalingo riziko.

"3. — Apskaičiuokit, kurio maždaug laiku po išlėkimo Jus galite būti tam tikrose vietose, pralėkdami Irlandiją, Angliją, Daniją, iš kurių galima būtų Jusų perlėkimą pastebėti ir prieš išlėkiant tegul Komitetas toms vietoms telegrafu praneša, kad dabotų Jusų perlėkimą ir pasekmes telegrafuotų Eltai Kaunan (Telegrafo adresas: Elta, Kaunas). Jeigu Jusų skridimo kelias per Atlantiką supuoja ar perkerta "The Atlantic Steamers' Lane", kurią eina daugiausiai Transatlantiskų laivų, — patikrinkite iškalno, koki laivai tuo laiku gali būti tokioje vietoje, kad Jus galėtų pastebėti ir jiems privalo but pranešta, kad dabotų.

"4. — Prieš vykiant, su absolūtišku tikrumu patikrinkit visas "Lituanicos" dalis.

"Man gaila girdėti, kad del stokos kaikurių instrumentų turite sutrukti. Spėju, kad pinigų trukumas yra tam priežastim. Tai gi, prie pirmiaus įteiktos Jums sumos norėčiau dar sulig išgalės prigelbėti Jums ir prie šio laiško pridėdau savo kuklų priedą, — čekį \$.....

"Man būtų labai malonu paspausti Jums ranką prieš sėdint į orlaivį ir palinkėti Jums geros ir laimingos kelionės, ir jeigu laiku žinočiau Jusų išskridimo dieną, pribūčiau New Yorkan specialiai Jus išleisti".

PASKUTINIS DARIAUS LAIŠKAS

Paskutinis Kap. Dariaus man rašytas laiškas iš viršminėto The Half Moon Hotel, Coney Island, N. Y., yra datuotas birželio 22 d. Jo turinys parodo, kad pagalios viskas jau buvo susitvarkę ir man jau nebuvo jokios priežasčių rūpintis. Štai jo pilnas tekstas:

"Augštai Gerb. Tamsta:

"Parengiamieji darbai baigti, esame pasirengę išskristi Lietuvon bet kurią valandą, visas darbus karštis perėjo, jau porą dienų turėjau ir korespondencijai sutvarkyti. Trumpai suglaudus, toks yra stovis pirmojo Lietuvių Transatlantinio skridimo: Upas geras, delto kad instrumentai, motoras ir lėktuvas tvarkoje. Buvo keletą kartų išmėginti, tikrinti ir pertikrinti.

"Sveikata abiejų tvarkoje. Tad, Pone Ministeri, nemanau, kad apvilsime lietuvius, išskiriant nelaimingo atsitikimo, nuo kurio nė vienas negali apsisaugoti. Likimo buvo lemta mums tą darbą vykdyti, todėl stengsimės jį atlikti, kad nebutų gėdos Lietuvių Tautai.

"Su geriausiais linkėjimais,

"Steponas Darius".

Ir tikrai, gėdos Lietuvių Tautai jie nepadarė... Bet, matomai, likimas leido įvykti tam "nelaimingam atsitikimui, nuo kurio nė vienas negali apsisaugoti"...

ĮVAIRUS GANDAI

Šiuo laiku spaudoje pasirodo vis daugiau gandy, kad lakunai galėjo būti ne nelaimingo atsitikimo auka, bet kad jų lėktuvas galėjo būti nušautas Vokietijoje... Visuomenė gali būti tikra, kad Lietuvos Vyriausybė su dideliu rūpestingumu tyrinėja visas šios nelaimingos katastrofos aplinkybes. Vokiečių oficialus protokolas del Soldino nelaimės jau gautas Kaune. Jis yra atydziai tikrinamas ir tik po to bus prieita prie galutinų išvadų, kurios, be abejonės, bus paskelbtos. Kol tas įvyks, išmintingiau ir geriau bus su nuomonų reiškimu susilaikyti. Jeigu tikra teisybė apie katastrofos priežastis ir kaikiurias prieštarausiančias aplinkybes gali būti nustatyta, — ji bus nustatyta.

Amerikos lietuvių spaudoje vis tankiau pradeda rodytis įvairių apkaltinimų. Kaltinama įvairūs komitetai, Pasiuntinybė ir Konsulatai, visuomenė, net Lietuvos Vyriausybė ir patys lakunai...

Gerai yra kaltės ir kaltininkų ieškoti. Tačiau išrodo, kad bent šiuo laiku įvairių asmenų ir įstaigų kaltinimai yra visiškai perankstyvi. Kad surasti kaltininką, reik pirmiaus tikrai žinoti pati kaltę, — reiškia, reik žinoti tikras priežastis, kurios nelaimę pagimdė. Tos priežastys ligi šiol dar nėra nustatytos. Jos dar nėra tikrai žinomos. Todėl joks rimtas asmuo, suprانتantis visą dalyko rimtumą, jokiais panašiais kaltinimais neprivalėtų švaistytis. Ieškoti kaltės, ją tyrinėti — yra vienas dalykas; prikišamai kaltinti ką nors — yra visai kitas dalykas.

LEKTUVAS IR LAKUNAI TVARKOJ

Amerikos lietuvių spaudoj pasirodžiusieji priekaištai daugiausiai nukreipti į tai, buk "Lituanica" buvusi netvarkoj, buk jai buvo stoka kaikurių prietaisų — kaip bevielio telegrafo (wireless) aparato ir parašutų.

Ar musų lakunai galėjo juos turėti ir kodėl jų neturėjo, pamatysim toliau. Tuo tarpu gi reikia čia pat tuojaus pabrėžti, kad kaip "Lituanica", taip patys lakunai buvo oficialiai Amerikos Vyriausybės organų pripažinti tvarkoje. Jeigu taip, tai kokios vertės yra tie visi neapgalvoti ir nesuprantančių reikalo asmenų priekaištai ir kaltinimai?

Parvyrkęs iš "Lietuvių Dienos" Chicagoje, aš tuojaus pamėginau išaiškinti įvairius gandy ir Amerikos presos paleistos istorijas del pasų, vizų, leidimų, etc. Štai oficialus tuo reikalui man prisūstas iš State Departmento memorandumas, kurio vertimą žemiau ištisai paduodu:

"Amerikos įstatymas ir reguliacijos reikalauja, kad Amerikos aviatoriai, skridami svetur orlaiviais, privalo turėti leidimą iš Department of Commerce, pirm išskiriant į svetimias šalis. Toks leidimas yra teikiamas tikrai patvirtinus orlaivio tinkamumą skraidymui ir lakunų kvalifikaciją skridimui (competence). Apie leidimą išskristi lakunams praneša Department of Commerce, drauge su leidimu skristi ir nusileisti kitose šalyse — po to, kai toki leidimai yra gauti iš kitų šalių diplomatiniais keliais.

"Gauti leidimus iš kitų šalių kalbamam pp. Dariaus ir Girėno skridimui Department of Commerce praše State Departmentą, gegužės 27 d., 1933. Išgauti leidimus iš Newfoundlando, Airijos, Anglijos, Olandijos, Lenkijos ir Lietuvos. (Sulyg Executive Agreement No. 38 leidimas iš Vokietijos nereikalingas. — B. K. J.). Department of Commerce pareiškė savo rašte, kad jis "nenumato kliūčių skridimui ir užgyrė orlaivį kaipo tinkamą skridimui bei lakunus kaipo kompetentingus" (perceives no objection to the flight and has approved of the airplane as airworthy and pilots as copotent.)".

"Kadangi užimtų keletą savaičių pasikeitimui su šiomis šalimis raštais paštu, (State) Departmentas telefonavo Department of Commerce ir pasiūlė (suggested), kad jis susižinotų su aviatoriais ir praneštų jiems apie tai, kad jeigu \$100. deponitas būtų sudėtas padengimui išlaidų, tai leidimai būtų prašomi kabeliu, įdant išskridimą pagreitinus. P. Darius atsakė laišku iš birželio 9 d., 1933 m., adresuotu Department of Commerce, kad \$100. deponitas bus sudėtas, jeigu lakunams pasiseks sukelti didesnę sumą (additional funds). Jokių žinių šiuo reikalu iš lakunų nebuvo daugiau gauta ir deponitas nebuvo užstatytas. Akyvaizdoj šio fakto, State Departmentas prašė šio leidimo (iš svetimų šalių) diplomatiniais keliais paštu birželio 19 d. 1933 metais.

"P. Darius telefonavo Departmentui iš New Yorko liepos 13 d. 1933 m. ir klausė ar leidimai skridimui jau gauti iš šalių, pažymėtų aukščiau. Jam atsakyta, kad leidimas iš Newfoundlando yra gautas liepos 12 d., ir kad iš Europos šalių leidimai turėtų būti gauti savaitės ar dviejų savaičių bėgyje. Jis žinojo, kad užtrukimas įvyko todėl, kad naudotasi paštu vietoj kabelio, prašant leidimų iš įvairių šalių. Jam be to, buvo pranešta, kad jis neskrystal, bet kokiomis aplinkybėmis, pakol jam nebus Department of Commerce pranešta, kad reikalingieji leidimai iš kitų šalių yra gauti. Nepaisant to, pp. Darius ir Girėnas išskrido iš New Yorko liepos 15 d. be leidimo iš Department of Commerce.

"Kas del pasų, tai Departamento rekordai parodo, kad abiemis, pp. Darius ir Girėnui, buvo išduoti Amerikos pasai pereiną pavasarį. Šie pasai turėjo buti pas juos išskridimo iš New Yorko laiku".

AR VISI ATLIKOM SAVO PAREIGĄ?

Toks yra oficialus Amerikos Vyriausybės pranešimas. Jis parodo du dalykus: viena, — kad "Lituanicos" techniškai įrengimas vyriausybės kompetentingų organų pripažintas tinkamu skridimui ir patys lakunai kompetentingi; antra, — iš Dariaus pareiškimo Komercijos Departmentui, — kad su pinigais lakunai turėjo sunkenybių.

Bet kąd jie su pinigų surinkimu turėjo sunkenybių, — apie tai mes visi senai žinojome. Žinojo ir tie, kurie dabar priekaištus daro. Todėl man rodosi, ar negeriau būtų mums visiems Amerikos lietuviams pasižiūrėti į pačius save ir įsitikinti, ar visi mes finansiniu atžvilgiu padarėm viską, ką galėjome padaryti. Ir pirmiausiai tai turėtų padaryti tie, kurie šiandien su lengva širdimi, be apsigalvojimo (ar su apsigalvojimu?) priekaištus į visas šalis taip lengvai svaudo...

Nors šiuo laiku išrodo, kad nei vizos, nei pasai, nei leidimai nieko bendro neturėjo su žygio pasisekimu, ar jo nepasisekimu, tačiau tebuna šis atsitikimas mums visiems skaudžia pamoka, kad ateityje tinkamiau ir su didesniu entuziazmu galėtum panašius žygius rengti.

WIRELESS, PARAŠUTAI, ETC.

Dabar keletas detalių del įvairių priekaištų:

1. Lietuvos Vyriausybė. — Ji esą nesusrupinusi lakunų žygiu. Kuo toks priekaištus remiamas? Niekuo! Lietuvos Vyriausybė buvo tinkamai painformuota apie rengiamąjį Transatlantinį žygį ir ji padarė viską, ko nuo jos reikalauta ir kas jai reikėjo padaryti. Neaprupino finansais? To patys lakunai nereikalavo. Jiedu nesikreipė del to ir nereikalavo iš Lietuvos Vyriausybės jokios piniginės pagalbos. Jiedu savo locnais pinigais buvo įsigiję lėktuvą. Jiems pritruko pinigų tik jo perdirbimui ir pritaikinimui Transatlantiniam skridimui. Ir del šios trukstančios sumos jie kreipėsi į Amerikos lietuvių visuomenę — ne į Lietuvą ar jos Vyriausybę, — nes tai turėjo buti Amerikos lietuvių vardu daromas žygis, kaip tai man pačiam lakunai yra pareiškę. Kuomet jiems beiešint Washington'e aš iškėliau finansinį klausimą, kap. Darius man atsakė: "Mes patys Amerikos lietuviai, tą turim padaryti... Mes lėksim Lietuvon į svečius, tai ar dera mums kelpinigių prašyti"... Iš šio motosi, kaip šiedu karžygiu turėjo netik daug drąsos ir pasiryžimo, bet taipgi ir senso, ir džentelmeniško takto, ir mandagumo...

Dar niekam niekur neatėjo galvon del panašių nelaimių kaltinti vyriausybę, net tais atsitikimais, kai skridimui buvo kaikurių pačių vyriausybų rengiami — ir nors nė vienas lakunus jau yra nugrimzdęs Atlantiko bangose.

2. Lietuvos Pasiuntinybė ir Konsulatai. — Visos šios įstaigos teikė visą parą ir pagelbą, kokios lakunai prašė ir neprašė. Visų šių įstaigų vedėjai, kiek man žinoma, yra pakartotinai siule lakunams kreiptis prie jų su bet kuriais sunkumais, bet kuriais reikalais ir užtikrinu nuoširdžią paramą ir visą galimą pagelbą. Vizos, leidimai nebuvo parupinti? Visas reikalingas vizas jie tu-

rėjo. Tą parupino jiems Lietuvos Generalinis Konsulatas New Yorke (nepaisant to, ką laikraščiai apie tai rašė). Del specialaus leidimo, apie kurio reikalingumą Pasiuntinybė iškalno juos perspėjo, lakunai, kaipo Amerikos piliečiai, visai nesikreipė į Pasiuntinybę, bet tiesiog į savo šalies įstaigas. Pasiuntinybė nei iš jų, nei iš ko kitto nei žodžio apie jų daromus žygius del leidimo nežinojo. Butų žinojus — be abejonės, butų privačiai pašalinusi ir tuos nesusipratimus del \$100.

Bet virštelpės Dariaus laiškas iš birželio 22 d., kad "parengiamieji darbai baigti, esame pasirengę išskristi Letuvon bet kurią valandą" nedavė Pasiuntinybei nei progos manyti, kad ko tai dar truksta, kad yra kokia tai istorija del \$100.

3. Bevielio telegrafo aparatas, parašutai. — Kodėl jų lakunai neturėjo? Kodėl jais lakunų neaprupinta? Čia galima paduoti, kaipo istorinės medžiagos žiupsnį, sekančią žinią:

Viešint lakunams Washington, buvo laike pasikalbėjimų iškelta ir apkalbėta daug įvairių, sūrištų su skridimu, klausimų. Man, skraidant su jais viršum Washington'o, teko patėmyti, kad jie neturi bevielio telegrafo. Vėliau aš jų klausiau, ar jie žada turėti bevielį telegrafą, parašutus ir kitus įtaisus, kurie prisidėtų prie saugumo Štai Dariaus atsakymas:

Jie vargiai "wireless" aparatą ar parašutus imsią. Viena — dvigubas "wireless" aparatas (priimtuvas ir siuntėjas) brangiai kainuoja ir jie tuo laiku dar nežiną, kaip eisią su aukų rinkimu, o antra — ir tai esą svarbiausia — jeigu jie turėsią pakankamai pinigų, tai vis vien negalėtų imti tų aparatų. Kodėl? Kiekvienas lėktuvo talpumo colis, kiekvienas sunkumo svaras, kurį jų lėktuvas gali pakelti, esą jiems svarbu suėdėti — gazolinui. Todėl gazoliną ir alyvą jie turėsią netik sparnuose ir kitose įprastose tam tikslui vietose, bet juo prikrausią (blėtinėmį) ir visą pasażierinę kabiną — kiauriai li-ti savo pečių... Kiekvienas gazolino galionas jiems esąs brangus, nes jis galis reikšti viso jų žygio pasisekimą ar nepasisekimą. (Mat, jų neperdidžiausis lėktuvas, neturėjo) pakankamai vietos, kad galima būtų jį apkrauti ir apskrinti nē pat butiniausiais skridimui įrankiais). Gazolinai jiems esąs daug svarbesnis ir už "wireless" ir už parašutus.

DEL PARAŠUTŲ JŲ NUOMONĖ BUVO TOKIA:

Jie nesitikėjo nelaimės perlėkę Atlantiką. Sauszemyj jie kaipo patyrę lakunai tikėjosi visuomet galėsią nusileisti net ir motorui sugedus (kaip ištikrō jie ir nusileido kokioj tai farmoj, taisyti lėktuvą, lėkdami iš Chicagos New Yorkan, kuomet jie susivėlino atvykti New Yorkan net apie devynias valandas). Visos jų mintys ir pastangos buvo sukoncentruotas ant Atlantiko perskridimo. Ir jie ne be logikos galvojo, kad jeigu virš Atlantiko pasi-taikys nelaimė, tai parašutai visvien jiems nieko negelbėtų. Ar jų galvojimas buvo teisingas — tą gal galėsime patirti tik pilnai paaiškėjus jų nelaimėi prie Soldino.

Be viršminėto man duoto paaiškėjimo, lakunai davė prieš išlėkiant dar ir kitą priežastį mūsų Generaliniam Konsului New Yorke, p. Zadeikiui. Jis tą viešai atpasa-kojo lakunų paminėjime Chicagoje, Lietuvių Auditorijoje: "Lituanica" esanti ne jų — Dariaus ir Girėno, — bet Amerikos lietuvių aukomis skridimui prirengta. Jie esą pasizadėję už tas auksas su "Lituanica" Kaune nusileisti. Ir kaip jurų laivo kapitonas neapleidžia kad ir skęstančio laivo, taip ir jie neapleisią "Lituanicos". Jie nusileisią su ja Kaune, arba drauge žusią... Tai kam esą jiems parašutai?...

Aš norėčiau tikėtis, kad visos viršminėtos žinios, pamemos ne gandai, bet autentiškais šaltiniais, prisidės prie tikresnio dalyko nušvietimo. Aš norėčiau tikėti, kad tas gal pagelbės išvengti bereikalingų įtarimų, barnių, polemikų ir visuomenės demoralizavimo. Butų liudna, jeigu didis ir karžygiškas žygis, kurį Lietuvos vardu sumanė ir tokia kaina atliko mūsų nemirtnos atminties lakunai, būtų ergelių ir piovynių priežastimi. Tai butų pats aršiausis budas jiems atsidėkoti.

Geriau tebuna, jie visiems be išimties lietuviams, kiekvienam mūsų atskirai, vidujiniu kontrolierium: ar kiekvienas mūsų padarėme viską, ką galėjome padaryti; ar dabar darome viską kas mums derėtų daryti?

Tikėkimės, kad tikras nelaimės priežastis pasiseks išaiškinti. Jas galima bus išaiškinti (jeigu tik galima bus) tenai Europoje — ne čia. Tuomet turėsim laiko ir pamato ir kaltininkus kaltinti. Čia ir dabar — man rodosi, mes turime kitų užduočių. Pradėtas tinkamo didvyriams paminklo pastatymo darbas Chicagoje, iš kur jė Transatlantinę kelionę pradėjo. Tektų pagalvoti ir apie tinkamą pažymėjimą tos kelionės galo Soldine, Vokietijoje. Tas gal geriausia tiktų Amerikos lietuviams kuogreičiausiai atlikti.

Štai naujos ir artimiausios šiuo laiku mūsų amerikiečių pareigos. Ar mokėsime mes jas dabar tikrai ir laiku atlikti? Į tai kiekvienas mūsų teduoda atsakymą!

Sulig savo išgalės aš noriu jį duoti, siūsdamas drauge Dariaus — Girėno paminklo Fondui savo auką — čekį \$100.000.

Bronius K. Balutis

Lietuvos Ministeris Amerikoje

Amerikos Lietuvis
 The American Lithuanian Weekly
 published every Thursday by
 Gabriel A. Kyba, 14 Vernon St.,
 Worcester, Mass.

Yearly subscription: in U.S. \$1.50
 In Foreign Countries..... 2.00
 Single copies ..... 5 cents

Advertising rates on application

Amerikos Lietuvis savaitinis laikraštis, išleis šeštadieniais, leidžiamas G. A. Kybos, 14 Vernon St., Worcester, Mass.

Metinė prenumerata: S. V. ... \$1.50
 Užsienio — Lietuvoj ... 2.00
 Atskiri egzempliorai ... 5 centai

Prenumeratos pradžia skaitosi nuo užrašymo dienos. Prenumerata turi but apmokėta iš anksto.

Entered as Second Class Matter September 29, 1914, at the Post Office at Worcester, Mass., under the Act of March 3, 1879.

SUKRUSKIME!

Darbo dienos šventę jau čia pat. Sulig Suvienuytų Valstijų Administratoriaus Johnsono pareiškimo, toje dienoje turi pasibaigt depresija. Toje dienoje sulig pramonės atstatymo programo turi but pastatyta prie darbo 6 milijonai darbininkų, kurie iki šiolai skaitėsi bedarbiais. Dabartinė Suv. Valstijų administracija po prezidento Roosevelto vadovystę yra nusistačiusi bedarbę panaikinti praktišku būdu ir įstatymo keliu: betrumpinant darbo valandas, ir įvedant minimum mokestį už darbą. Sulig Johnsono Administracijos apskaitliavimo ir pramonės atstatymo plano, darbo valandos bus ant tiek sutrumpintos, kad užtektinai padaryt tuščių vietų tiems, kurie laike pastarų keturių metų ieškojo, ir negalėjo rasti jokio užsiėmimo, kad padaryt sau pragyvenimas.

Sulig naujojo pramonės atstatymo plano, netrukus susilauksim naujos eros, kurioje susirasime daugiau progų įvairiems užsiėmimams, nes bedarbė jau bus panaikinta.

Ši bedarbė pridarė daug žalos visiems šalies gyventojams, o ypatingai ji skaudžiai atsiliepė į svimkalmių spaudą. Uždarius imigraciją, skaitytojų skaitlius žymiai sumažėjo. Seni laikraščių skaitytojai netekė darbo, taipgi nebeapsinaujino. Amerikonišką skelbimų firmos sustabdė savo skelbimus į ateivių spaudą ir tokiu būdu, kaip tiesioginė nepasineš taip ir pašalinės įplaukos, kurios pirmiau prisidėjo prie mūsų spaudos palaikymo, dabar jau žymiai sumažėjo, arba visai netekome.

Todel dabar kaip tik laikas mūsų skaitytojams ir abelnai visiems lietuviams daugiau negu iki šiolai susirupint savo lietuviško spaudos palaikymu: gaunant naujų skaitytojų, pasinaujinant savo užvilktas prenumeratas, gaut vieną kitą įstaigą del pavienių numerių pardavinėjimo, parašyt daugiau žinių iš lietuvių kolonijų veikimo ir abelnai, kas svarbiausiai mus, lietuvius, čia gyvenančius, paliečia. Tik taip bendrai veikiant mūsų spauda, ir mūsų organizacija galės bujot ir pasilaikyt.

LAIŠKAS IŠ LIETUVOS

Amerikos Lietuvių Doktorų Draugijos narys, Dr. I. G. Blozis aplaikė liudėsio laišką del tragiško Dariaus — Girėno įvykio nuo Lietuvos Gydotojų Sąjungos:

Kaunas, 1933 m. liepos 23 d.
 Amerikos Lietuvių Doktorų Draugijai,
 Chicago, Ill.
 Gerbiamiaji Kolegos: —

Iš gilio širdies dekojame Amerikos Lietuvių Doktorų Draugijai už nuosirdžius sveikinimus, kuriuos Tamstos teikėtis mūsų Sąjungai atsiusti per "Litvica" VII. 15. 1933 istorišku Lietuvai keliu — New York — Kaunas.

Ta pačia proga pareiškiam, kad mes drauge su visa Lietuva ir Amerikos lietuviuais neišpaskytai liudime del tragiško narsių transatlantinių lakunų kap. St. Darius ir St. Girėno žuvimo. Lai šitų mūsų didvyrių didžio žygio ir karžiškas mirties atmintis mus dar glaudžiau riša.

Pirm. Dr. Pr. Gudavičius
 Sekret. Dr. V. Vaičiūnas

Amerikos Lietuvių Sąjungos Reikalai

Amerikos Lietuvių Sąjungos steigimo darbai eina pirmyn. Kaip jau buvo pranešta, kap. P. Jurgėla (Amerikos Lietuvių Sąjungos laikinosios centro valdybos sekretorius) jau parengė sąjungos įstatų projektą, kuris jau išspausdintas ir išsiuntinetas visiems Am. Liet. Sąjungos vyriausiosios tarybos nariams. Pastarieji susipažins su šiuo projektu, apsvarstys jo straipsnius ir patieks savo nuomonę arba pasiūlys kokių pataisy.

Am. Liet. Sąjungos vyriausiąją tarybą sudaro 16 asmenų, kuriuos išrinko arba, tikriau sakant, numatė pakviesti tautinės srovės veikėjų konferencija, kuri įvyko Chicagoje liepos mėn. 15 — 17 dd. Daugumas tų asmenų jau sutiko buti ALS vyr. tarybos nariais ir pareiškė savo džiaugsmą, kad tokią sąjungą pagalvau įsteigta ir stato sau kilnius tikslus. Ypatingai laukta Am. Liet. S-gos įstatų, kuriuos vyr. tarybai priėmus bus uoliai pradėtas Am. Liet. Sąjungos plėtimo darbas.

Amerikos Lietuvių Sąjunga jau turi gražiā ir stiprią savo užuomazgą — branduolį. Tą branduolį sudarė Amerikos Lietuvių Liaudies Sąjunga (Illinois valstybėje) ir Tautininkų Federacija bei Brooklyno (N. Y.) Tautininkų Klubas — rytinės valstybės. Šios organizacijos jau turėjo savo kuopas, kurios gaus Am. Liet. Sąjungos kuopų eilinius numerius, atsižvelgiant į tai, kurios kuopos kada buvo įsteigtos (pagal savo amžių). Kai kuriose kitose valstybėse jau steigiamos Am. Liet. Sąjungos naujos kuopos. Tai gražus ženklas.

Am. Liet. Sąjungos įstatų projekte numatyta labai plati veikimo dirva, kurioje galės rasti darbo visi geros valios lietuvių veikėjai ir tautiškai nusistačiusi Amerikos lietuvių visuomenė. Šios sąjungos tikslai ir uždaviniai bus paskelbti kiek vėliau, kai bus priimti įstatai ir bus galutinai sudaryta ALS. centro valdyba.

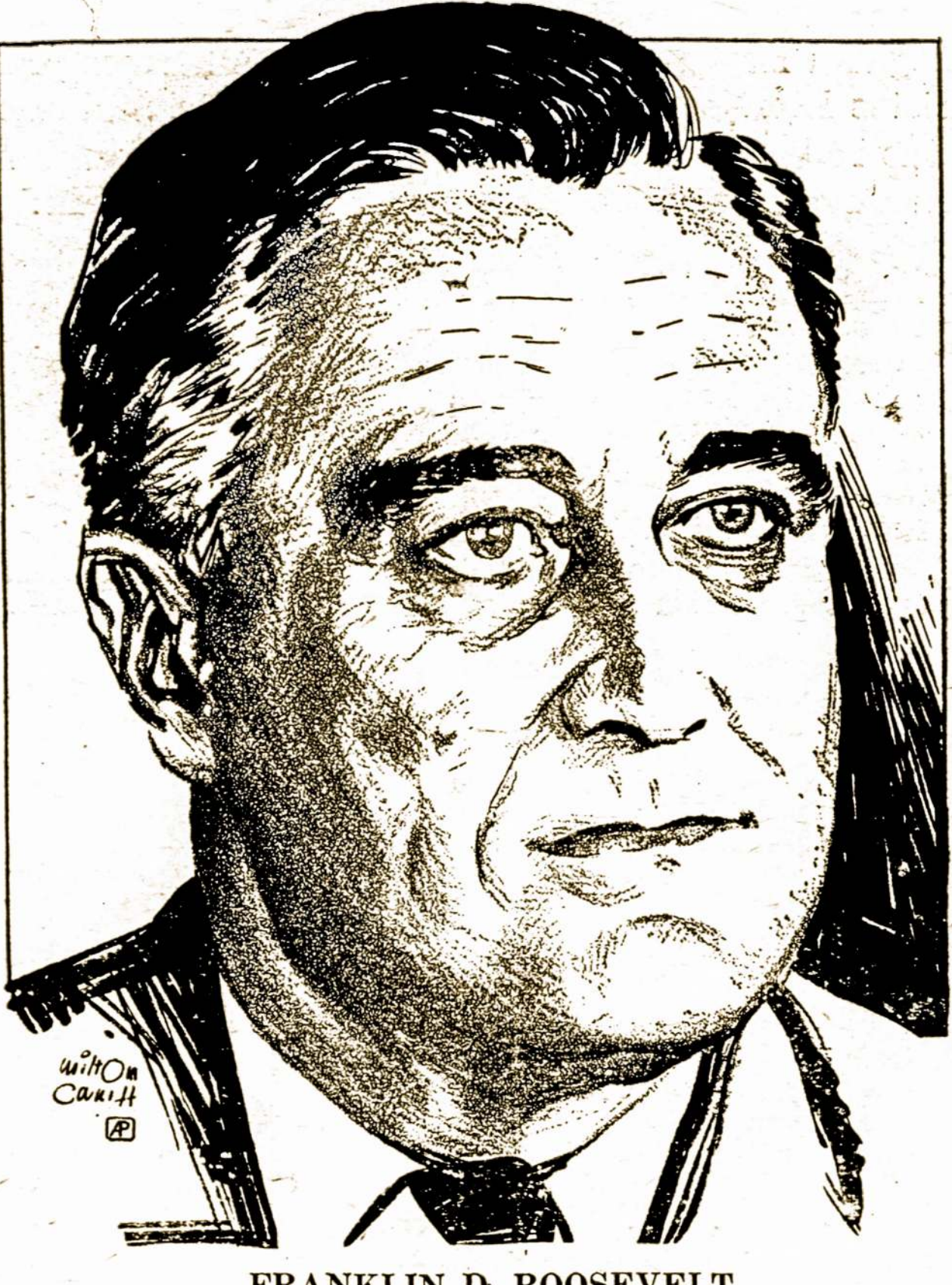
Taigi, nuo šių metų rudens bus pradėtas naujas tautinis darbas, kuris, be abejones, bus reikšmingas Amerikos lietuvių visuomenės gyvenimui.

Šia proga pravartu pažymėti, kad Amerikos Lietuvių Sąjunga netarmins jokios politinės partijos reikalams. Tai bus lietuvių organizacija, kuri rūpinsis vien lietuvių dviasios palaikymu Amerikos lietuviuose ir kitais visuomeniškai kultūriniais darbais. Kai kurie sroviniai laikraščiai skelbia, kad Am. Liet. Sąjunga bus kokia ten "fašistinė" ar "demokratiškos priešų" organizacija. Šiuo atveju norime pranešti, kad Amerikos Lietuvių Sąjunga nesieks ir neskelvės nei fašizmo, nei antideokratizmo. Tai parodys netolimo ateity Am. Liet. Sąjungos įstatai ir sąjungos darbai.

Laikinoji Amerikos Lietuvių Sąjungos Centro Valdyba

DĖL LITERATūros VAIKAMS

Noriu susirašinėti su mokytojais, tėvais arba kitais susidomėjusiais; taip pat noriu išgirsti nuomonių iš pačių vaikų. Parašykite, šiuo trumpu adresu: Arėjas Vitkauskas, Kaunas, Lithuania

FRANKLIN D. ROOSEVELT

V. M. KLAUSUTIS

KĄ ŽADA ROOSEVELTO "NEW DEAL"?

DRAMATIŠKAI KEIČIASI SOCIALISKA IR POLITIŠKA PADĖTIS J. V. AMERIKOJE. NRA EKONOMINĖS SOCIALIŠKOS REFORMOS ŽADA NAUJĄ ERĄ AMERIKOS ŽMONĖMS

Roosevelto administracija rašo Jungtinių Valstijų Amerikai naują istorijos lapą. Rooseveltas tai bus vienatinis ligi šiol Amerikos istorijoj garsus vad. Šitą faktą dabar jau ne tikai istorikai, bet pati liaudis supranta ir žino. Roosevelto administracija daro stebuklus kapitalistiškoje, konsirvatyviškoje Amerikoje. Roosevelto vykdomas ekonominės, sociališkos reformos pagal National Recovery Act išleistus Kongreso įstatymus, teikiančius Prezidentui Rooseveltui politišką galią diktuoti bei rekomenduoti reformas. Viso pasaulio žmonių ir valdžių atyda nukreipta linki mūsų Prezidento, Franklin D. Roosevelto vykdomų reformų.

ADMINISTRACIJOS FUNKCIJA IR SUTARTINAS VEIKIMAS

Prezidento Roosevelto vyriausybė — kabinetas, šis uždėtas iš demokratų ir republikonų partijų žmonių. Rooseveltas nesilaikė precedentų, kad tikai iš demokratų partijos kabineta sudaryti, jis pasirinko sau ministerius iš abiejų partijų delto, kad jo kandidatūra visi pažangūs, demokratiški republikonai rėmė, bet jie nereikalavo sau jokių politiškų koncesijų, vienok Prezidentas Rooseveltas pasikvietė keletą žymių republikonų, savo asmeniškų draugų ir tokiu būdu sudarė savo administraciją, galima sakyti, vieną draugišką šeimā ne partiniais politiškais sumetimais, bet asmeniškais, kvalifikacijos išrokavimais. Tokiu būdu, Roosevelto ministerių kabinetas veikia sutartinai, ištikimi ministeriai jam kaip jo draugai, klauso jo įsakymų bei vykdo jo rekomendacijas, žodžiu, eina pareigas tarsi automatiška mašina.

SOCIALISKA, EKONOMINĖ IR TAIKINGA "REVOLIUCIJA"

Mūsų šaly dabar tenka pastebėti taikingu būdu, patriotiniais tautiškais obalsiais vedama ekonomišku ir sociališku reformų revoliucija. Dėka mūsų naujam vadui, jo administratyviškam neribotam gabumui, nuosirdumui, dabar prasideda nauja era Jungtinėse Amerikos Valstijose. Roosevelto rinkimų laike duoti pažadai reformuoti šalį, išgelbėti mūsų industriją, pramonę, bankus, ukį ir namų savininkus nuo bankruto, panaikinti eksploataciją, visuomenės ir darbininkų išnaudojimā, pašalinti krizį ir bedarbę, dabar jau vykdomi ir labai pasekmingai. Rooseveltas, savo nepaprastu agresingumu, keičia abelną Amerikoje ekonomine, sociališką ir politišką santvarkā, reformos vykdomos pagal jam duotą, įstatymais (speciališkąj Kongreso sesijoj) išleistasis vadinamais: National Recovery Act, keičia abelnę padėtį šaly ir kartu tradicijas ir pavaldetas politišką privilegijas. Jo rankos mostelėjimo, plunksnos pabraukimu per dokumentā, jo pasirašoma;iskas turi stotis "kunu", viskas turi buti galimu ir įvykdomu. Ir tenka pastebėti, kad nepaprastu greittumu, drastiškoje nuotaikoje viskas vykdoma kuo pasekmingiausiai.

Prezidento F. D. Roosevelto administracija tai pirma tokiā šios šalies istorijoje, jo vadovybė pirma tokiā, kuri savo agresingumu ir taktinngumu, pralenkia visų buvusių Amerikos Prezidentų administracijas, sumuša jų rekordā. Rooseveltas, tai genijus organizaciniame, kurybiniame ir administraciniame rėde. Nors laike rinkimų buvo prieš jį nusistačius krašto turčių klasa, abiejų partijų politikieriai, bet kaip rinkimai rodo, jo populiariskumas buvo stebėtinai didesnis negu by kurio kito rinkto Prezidento; nors spauda buvo kritiška, tuli spaudos organai, ypatingai kapitalistų ir politikierių valdomi, rodė nemažai antagonizmo, vienok Rooseveltas gavo balsų daugiau negu bile kuris Amerikos buvęs populiarus prezidenturos kandidatas, dabar jo populiariskumas dar labiau iškilo: visuomenė, 95% visų krašto piliečių stovi kaip muro siena už Roosevelto pečių. Kongreso nariai nedrįsta jam priešintis nors tuli labai norėtų politiškais ir kartais kitokiais sumetimais priešintis. Nenuostabu todel, kad jis turi neribotą politišką įtakā krašto piliečiuose ir karti galiją. Todel jam sekasi vykdynti ekonomiškā sociališkā revoliuciją, apie kurią Amerikos konsirvatyviškas, turčių elementas nė svajot nedrįso. Opozicijai progų mažai yra.

KAS PRIEŠINASI ROOSEVELTO VYKDOMOMS REFORMOMS?

Dabar opozicijoj Prezidento Roosevelto vykdomoms reformoms yra tikai visuomenės — darbininkų išnaudotojai, kapitalistų klasa ir tuli sukti, kapitalistams tarnaujant politikieriai. Labiausiai priešingasi reformoms pamatinės industrijos "baronai" ir

kapitalo magnatai, stambūs bankieriai, industrilistai ir pramonės stambiųjų šakų eksploatatoriai. Bet opocijai kova su Prezidentu labai sunki, nes visuomenė, piliečiai ir visuomenės opinijos prilaikantieji spaudos organai, stovi už Prezidento pečių kaip muras. Todel, turi industrilistai, pramonininkai pasiduoda Prezidento valiai, priima nenoromis jo reformas, gi kapitalo magnatai, aukso "karaliai" abdikuoja protestuodami.

Didžiausią opoziciją rodo plieno, anglies kasyklų, maisto gamybos ir išdalimo trustai, "baronai" pamatinės industrijos, yra nusistatę boikotuoti administracijos vykdomas reformas kiek tik tai galima. Tačiau, administracijos vyriausiasis direktorius Gen. Hugh S. Johnson, neseniai atvykęs į Penn. Valstijos sostinę Harrisburg, kur jis bandė likviduoti streikā anglies kasyklose kontroliuojamuose plieno trusto, tarpe kito pasakė sušauktiems darbdaviams ir darbininkų atstovams: "God have mercy on those who dare to attempt to wreck the program of the administration". Tai buvo drąsus išpėjimas kapitalistams, pasiryžusiems atfnesti trumpinimą darbo dieną ir savaitę. Gen. H. S. Johnson, vykdydamas jam uždėtas pareigas Prezidento Roosevelto, visi paskirti kordinatoriai ir direktoriai bei komisionieriai, drastišku įtempimu ir agresingumu vykdo reformas, reorganizuoja santykius bei sąlygas abelno rėdo industrijoje ir pramonėje, perima kontrolę gamyboje ir produktų išdalnime, taipgi ir naujo kapitalo pagaminamo išdalnimā nustato, reguluoja gamyboje išlaidas, darbininkams nustato atlyginimā, nustato ir kontroliuoja kainas pagal aprokavimā, kad nenuskriaudus įvesdintā kapitalā, darbiunkus, vartotojus — pirkėjus produktų; žodžiu, produkcija bus kontroliuojama, kapitalā gautā iš gamybos — produkcijos išdalnimā nustato teisingiau, tokiu būdu tikimasi sudaryti lengvesnias, geresnes visiems žmonių luomams ekonomiškas ir sociališką gyvenimē sąlygas, tuo būdu aprupinti visus bedarbius darbū, pašalinti bedarbę, pakelti perkamąją galę, atstatyti normalų ekonomišką gyvenimā pramonei, ukio ir industrijos gamyboje sudaryti ekonominį balansā — lygybę. Šiose reformose ir reiškiasi Prezidento Roosevelto ekonominės ir sociališkos eros spinduliai, čia gludi jo pažadeta "NEW DEAL!" — nauja dalyba.

DARBININKAI LAIMI. LAIMI IR UKININKAI, LAIMĖS VISA AMERIKA!

Laimėjimas, viltis geresnių laikų, permatoma ateitis teisingesnės padėties sociališkame ir ekonomiškame amerikonų gyvenime, dabar jau aišku. Amerika laimėjo didelę pergale. Ne tikai Jungtinių Amerikos Valstijų žmonės džiaugiasi sulaukę naujo, rimto, širdingo vadū, bet džiaugiasi su jais kartu ir Lotinų Amerika. Žmonės anoje pusėje Rio Grande upės ir už Panamos kanalo džiaugiasi. Meksikoje ir kitose lotinų Amerikos republikose Roosevelto populiariskumas didelis. Staiga dabar matome, kad Rooseveltas, kurį mūsų šalies kapitalistai vadina lygium Stalinui, arba Mussoliniui, savo įtakā per savo Ambasadoriaus įtakingą ir taktinę politikā, geriau sakant, diplomatinį žygį, išlaisvino Kubos republikos piliečius iš politiškios ir ekonominės vergijos, kurią jie kentė po Gen. Machado administracija, diktuojama Wall streeoto bankierių, kuri jie ypatoje Kubos buvusio "self-appointed" Prezidento, Gen. Machado buvo tikrais valdovais ir eksploatoriais Kubos natūrališkų (gamtos) turtų. Machado abdikavo — negarbingai pasitraukė, išbėgo iš Kubos su buru savo "leitenantų", bet Kuba triumfuojā! Kubos piliečiai džiaugiasi, gavo Roosevelto "New Deal" Dabar mūsų krašto politiškai, komerciškai santykiai žymiai pagerės su Pietų Amerikos 20-čia republikų.

ROOSEVELTO PLANAI ATGAIVINTI BIZNĮ, KOMERCIJĄ SU KITOMS ŠALIMS; YPAČ SU PIETŲ AMERIKA

Kaip tiktai naminė mūsų rinkā bus atgaivinta, kaip tiktai vdaus ekonominės sociališkos reformos bus pravestos, trumpinant darbo dieną ir savaitę, keliant darbininkams užmokestį ligi minimum normos dabar vydomais kodeksais (codes), kurie yra kontraktai tarpe darbdavių, darbininkų ir naudotojų ir Prezidento, kaip tik šie kodai bus pasirašyti per industrijos, pramonės įstaigas, žodžiu per visus darbdavius, tikimāsi, kad tokiu būdu bus aprupinti visi, apie 13 milijonų bedarbių, darbu ir uždarbu, kad bus panaikintas skurdas, badas, kad perkamoji galė krašto žmonių atsiras, biznis greitai pagerės. Dabar jau yra pasirašyta 680 tų sutarčių, kurios, anot Gen. Johnsono (vyriausio NRA administracijos direktoriaus), jau apurpina apie 3 milijonus bedarbių darbū ir uždarbiu, kaip tiktai visa industrija ir pramonė bus NRA vedamų reformų sutartinis surišta, tai žodis "depressija" ir žodis "bedarbė" Amerikoje bus pamiršti. Dabar jau darbininkai simtiais tukstančių gražinami į darbā, fabrikai atidaromi, bankai, ukiā, namų savininkai nebankrutuoja, upas ir viltis piliečių kyliā, biznis gerėja, tą faktā rodo mūsų transporto borometras — geležinkeliai, vagonų prekių tonażas. Rašančiam šiuos žodžius, tenka buti geležinkelių susisiekimo ir transporto knygvėdstės departmenuose ir savo akimis matyti skirtumā biznio apyvartojė. Liepos mėn. 1933 m., apyvarta geležinkelių bizny palyginus su liepos mėn. 1932 m., žymiai skirtingesnė, pakilo arti 400%; peritote gegužės mėn. apyvarta palyginus su gegužės mėn. 1932 m., matome 22% skirtumā; biznis gerėja labai greitu tempu. Gen. Hugh S. Johnson, Prezidento Roosevelto dešinioji ranka, sako, kad su darbo dienos švente — spalio 1-ma diena, bus į darbā sugrąžinta apie 6 milijonai bedarbių ir, kad ligi galui 1933 m., tikimasi apie 10 mil. bedarbių aprupinti darbū, o gal visus bedarbius, nes prieš bedarbę užsiniojo administracija ir todel ją griežtai naikins.

Taigi, kas galėjo manyti, tikėtis, kad mūsų naujoji administracija galės tokius stebuklus daryti, kad tiek drąsos, iniciatyvos parodyt? Šie permatomi ir jau dabar matomi daviniai, rodo, kad Rooseveltas yra pasiryžęs gražinti Amerikai normalią ekonomišką gyvenimā, o jei bus galima, tai duoti ekonominį gerbuvių, sociališką teisybę įvesti ir palaikyti. Ir kas mus labiausiai džiugina, tai kad Prezidentas Rooseveltas nepamė sustoti energingai dirbęs naminę tvarkā darydamas; dabar jau jis pradėjo derybas per savo ambasadorius ir diplomatinus agentus Pietų Amerikoje atgaivinti komercijā, užmegsti gerus politiškus ir ekonominius santykius su lotinų Amerika.

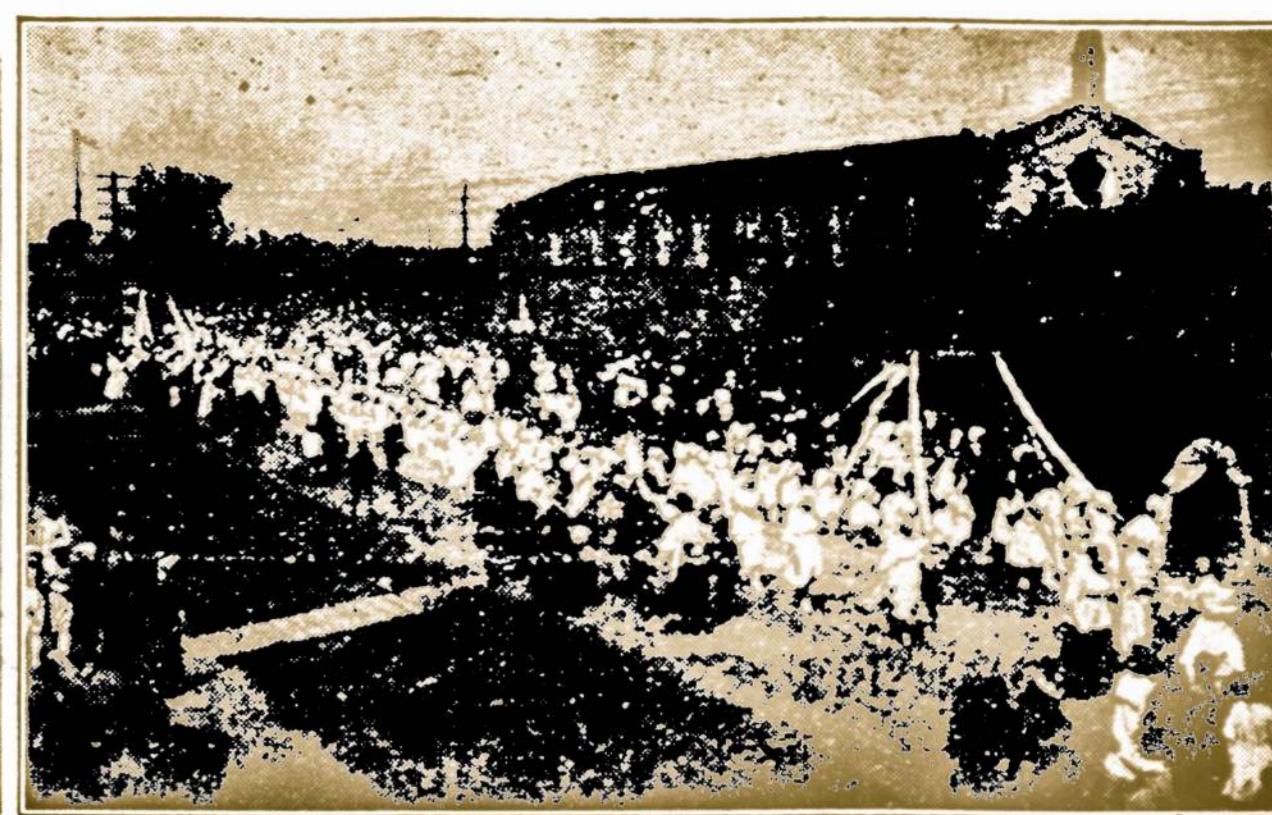
Mes normališkais laiškas, kas metā lotinų Amerikos republikoms pardavėme už arti du bilijonus dolerių savo įvairių ukio ir manufakturos produktų. Bet Hooverio administracijā suardė mūsų gerus santykius su lotinų Amerika. Hawley-Smith tarifų bilius 1930 m. pasirašytas, suardė mūsų komercijā, mūsų eksportas krito ligi 73% į pietų Amerikā. Rooseveltas žada tas klaidas atitaisyti, pakelti mūsų biznį su Pietų Amerikos kraštais. Taipgi, jis žada pripažinti Rusijos Sovietų valdžią ir užmegsti su Rusija komercinius ryšius, tokiu būdu, mūsų eksportui padidėti viltis yra didelė. Laikai pagerės.

Lietuvos kariuomenės tankas "Audra" šliaužia per tankumynus

Vilniaus pilies kalnas su aukštosios pilies liekanomis

Katalikų bažnyčios demonstracija prieš lenkus

VILNIAUS DIENAS: NUO RUGPJŪČIO 26 IKI SPALIO 9 VĖL MINĖSIME

1920 m. rugpjūčio m. 26 d. Lietuvos kariuomenė įžengė į Vilnių ir Vilnius, kaip senovėje, vėl buvo tapęs Lietuvos faktinė sostinė. Bet lenkų gen. Żeligowski tais pat metais spalio 9 d. klasingai įsiveržė į Vilnių ir Lietuva vėl neteko savo numylėtos sostinės. Jau trylikai metų, kai Vilnius lenkų okupuotas! Bet Lietuvos pasipriešinimas Vilnių atgauti nesumažėjo, bet sustiprėjo. Lietuviškas susipratimas tarpe okupuotas Lietuvos lietuvių auge diena iš dienos ir jaunuomenė ten yra pilnai pasišventusi. Juo labiau lenkai spaudžia Vilnius lietuvius, juo labiau jų atsparumas tvirtėja. Vilnijos lietuviams betgi yra reikalinga visos lietuvių tautos moralė ir materialė parama.

Ir štai Vilniui vaduoti Sąjunga Kaune per savo pirmininką, gerb. prof. Mykolą Biržišką, kviečia visus plačiame pasauly gyvenančius lietuvius "ir šiais metais, Vilniaus Dienas minint, surengti Vilniaus pasų, Vilniaus ženklų ir Vilniaus literatūros platinimą VILNIAUS GELEŽINIO FONDO NAUDAI". Vilniaus Geležinis Fondas pasekmingai kovoja su lenkų užsimojimais išnaktinti lietuvius okupuotose Lietuvos srityse.

Vilniui vaduoti Sąjungos paraginimui tegul bus lemta įsikuntyti: įsigydami Vilniaus pasus ir ženklus dėkimės prie didelio darbo, kiek kas išsigalime.

Lietuvos Žmogus

KAIP LENKAI PASIGROBĖ VILNIŲ?

Vilniaus Užėmimo Istorija Per Lenkus yra maždaug tokia (Ištrauka iš 16 vasario, 10 metų Lietuvos Nepriklausomybės Sukaktuvės minėt. —Red.):

1919 m. sausio 5 d. bolševikai užėmė Vilnių ir čia pradėjo organizuoti Lietuvių Gduų Sovietų Respubliką. Persikėlusį į Kauną vyriausybė energingai pradėjo organizuoti apsigynimą nuo raudonarmiečių. Greit lietuvių kariuomenė pradėjo vyti bolševikus. Vietomis padėjo vokiečiai. Bet vokiečių tikslas buvo neprileisti bolševikų prie savo sienos. Kovą su raudonarmiečiais ir jų iš Lietuvos išvarymas nebuvo į vokiečių vyriausybės programą. Kovo mėnesį, kaip jau bolševikai buvo atremti, vyriausybė per savo atstovą Berlyne vedė derybas, kad gautų vokiečių pagalbos kapsukų iš Vilniaus išvartyti. Tačiau tos derybos nedavė rezultatų. Vokiečių vadovybė Bartenšteine (Rytprusiuose) pareiškė, kad jų kareiviai neįsijau prieš bolševikus. Tuo tarpu lenkai, žinodami bolševikų silpnumą Vilniuje drašiu žygiu balandžio pirmomis dienomis Vilnių užėmė. Nuo to laiko Vilnius ir pasiliko lenkų rankose, išskyrus tarpą 1920 m. vasarą, kai lenkai buvo raudonosios armijos iš ten išvartė. Užėmę Vilnių lenkai pradėjo veržtis giliai į Lietuvą. Jie užėmė pirmąsias geležinkelio: Gardinas — Vilnius — Daugpilis liniją. Lietuva neturėjo pakankamai pajėgų, kad galėtų lenkų veržimasi sulaikyti. Kreipimasis į Santarvę maža padėjo, nes nors Santarvė nustatyta demarkacijos linija, bet lenkai jų nepaisydavo ir eidavo vis toliau. Tuo būdu lenkai greit atsidūrė paliai Jonavą, Ukmergę, netoli Kaišiadorių, Darsuniškio ir t.t. Kai lenkai lido iš pietų ir rytuose dar stovėjo bolševikai, šiaurėje Lietuvos nepriklausomybei sudarė rimtą pavojų bermontininkai, vokiečių rusų padaras.

Rusai emigrantai prikalbėjo vokiečių dešimtosios ir aštuntosios armijos Latvijoje, Lietuvos šiaurėje ir Rytprusiuose stovinčius likučius, kad drauge po rusų vėliava užkariautų Pabaltijį ir sudarytų čia tvirtą bazę eiti toliau prieš bolševikus. Sumanymas buvo gana gudrus ir turėjo pasisekimo šansų. Užkariautų Pabaltijį bermontininkai tikėjosi gausią pagalbą iš vokiečių ir iš Santarvės. Iš Vokietijos jie tikėjosi žmonių ir ginklų, o iš Santarvės pinigų. Vokiečiams šitas sumanymas irgi negalėjo nepatikti. Užkariautų savo žmonėmis nors ir po rusų vėliava Pabaltijį ir Rusiją, vokiečiai tikėjosi bent kiek atsigausių nuo karo smugių. Be to, bermontininkai nedaug teklūsė Berlyno ir elgėsi gana savarankiškai, nes čia pat Rytprusiuose turėjo ginklų, amunicijos ir kitų reikmenų sandėlius. Šita avantiūra buvo sumanyta ir diriguojama iš Berlyno, tam tikro rusų emigrantų (Biskuskio, Belgardo) ir vokiečių dešiniųjų ratelio. Avantiūros prieky atsistojė kažkoks Bermontas su pseudonimu Avalov, gimęs Kursėje, vokiečių rusų kilmės, rusų karininkas, ir grafas Palenas. Jie iš pradžių skaitėsi vokiečių grafo Kellerio korpuso dalim. Paskum pasidarė visai nepriklausomi ir neva norėjo eit padėti kovojančiam su bolševikais generolui Judenciui. Bermontas stovėjo Mintaujoj, o Šiauliuose jo valdinys Virgiliū.

Rudeni Bermontas pasiskelbė kaip nepriklausoma "rusų vakarų armija", pareikalavo iš latvių praleisti jį per savo teritoriją eiti prieš bolševikus ir, latviams atsiskausius, jis puolė Rygą. Tuo pačiu metu jis vedė derybas su lenkais dėl Lietuvos pasidalinimo. Lenkai delsė ir žiūrėjo kas bus su Ryga. Latviai su anglų eskadros pagalba atmušė Bermontą nuo Rygos. Jis bandė eiti į Lietuvą, bet ir čia sutikęs stiprų pasipriešinimą perdavė vadovybę vokiečių generolui Eberhardui, kuris išvedė bermontininkų likučius į Vokietiją. Kovose su bermontininkais parodė savo narsumą ne tik mūsų kariuomenė, bet ir šaliai, šitie tautos savanoriai. Padarytus bermontininkų nuostolius Lietuvai Vokietija, Santarvės komisijos sprendimu, bent dalinai atlygino susisiekimo ir karo medžiaga. Tuo būdu 1919 metų baigiantis, Lietuva buvo apvaisusi su dviem priešais: bolševikais ir bermontininkais. Pasiliko tik lenkai.

Drauge su militarine kova 1919 m. Lietuvai teko pakelti sunki diplomatine kova Paryžiaus taikos konferencijoje, kur bu-

vo pasiūsta gausinga delegacija su prof. Voldemaru, kaip užsienio reikalų ministriu, prieky. Tiesa delegacija negalėjo dalyvauti pačioj konferencijoje nei oficiališkai nei neoficiališkai, kaip, pavyzdžiui, lenkai, Čekoslovakai, bet ji veikė kiek galėjo užkulisuose.

Diplomatinis atstovavimas užsienyje taip pat plėtėsi. Pilnaiteis atstovybė kol kas buvo tik Vokietijoje, kur Lietuvos reikalus iš pradžių atstovavo dr. Šaulys, o jam 1919 m. kovo mėnesį išvažiavus į Kauną, dr. Purickis. Be to, buvo dar atstovybės: Kopenhagoje p. Savickis, Stokholme p. Aukštuolis, Šveicarijoje p. Daumantas ir Rygoje dr. Šliupas, vėliau dr. Zaunius. Per Berlyno atstovybę ėjo visas susisiekimai su pasauliu ir su kitomis atstovybėmis. Į Ameriką buvo nusiūsta delegacija su p. J. Vileišiu prieky.

Sunkus išorinis padėjimas darėsi dar sunkesnis dėl partinių nesutikimų viduje. M. Slezevičiaus kabinetas, sudarytas gruodžio pabaigoj, kovo pradžioje atsistatydino ir užleido vietą p. Dovydaičio kabinetui, kuris išbuvęs vos vieną mėnesį vėl buvo pakeistas p. Slezevičiaus kabinetu. Einant 1918m. konstitucija vykdomosios valdžios viršūnę sudarė 3-jų asmenų tarybos prezidiumas. Visi aktai, kur reikalingas aukščiausios valdžios valios pareiškimas, buvo pasirašomi trijų asmenų. Tai pasirodė praktikoje per daug painu ir todėl 1919 m. balandžio 4 d. buvo pakeista konstitucija. Kaip vykdomosios valdžios viršūnę ir aukščiausias valstybės atstovas išrinktas prezidentas, o taryba su savo prezidiumu liko įstatymų leidžiamuoju organu. Pirmuoju valstybės prezidentu tą pačią dieną tapo išrinktas p. A. Smetona. Tvarkant valstybę viduje svarbu buvo nustatyti jos sienos. Kol kas buvo nustatyta siena tik su Vokietija. Pietuose, rytuose ir šiaurėje sienos nebuvo nustatytos ir negalima buvo jų nustatyti, nes lenkai laikė užėmę didelius Lietuvos plotus. Su rusais apskritai nebuvo jokių santykių, o su latviais del sienų nebuvo susitarta. Ir vidaus tvarkymasi ir valstybės sienų nustatymą labiausia sutrukdė kovos su bolševikų, lenkų ir bermontininkų puolimais. Tos kovos ėje maže visus 1919 metus. Daug kentė valstybės kurimasir jos gynimas del lėšų stokos. Karo ir okupacijos nualinta šalis maža tegalėjo duoti. Be to, nebuvo sutvarkytas nei mokesčių įstatymų leidimas nei mokesčiams rinkti aparatas. 1919 m. valstybės išlaidos daugiausia buvo mokamos iš trijų šaltinių: vokiečių paskolos, linų monopolio ir amerikiečių paskolos. Buvo renkami ir mokesčiai, bet jie taip maža teduodavo, kad valdininkams algų mokėjimo terminui artėjant buvo siunčiamas į Berlyną specialus valdininkas, o kartais nuvykdavo ir pats finansų ministeris ir ten iš įvairių bankų buvo surenkami atėję iš Londono (už linus), iš Amerikos (paskola), arba užsilikę iš vokiečių paskolos pinigai.

Apsivalius nuo bolševikų ir bermontininkų puolimo ir nuo vokiečių okupacijos, buvo galima eiti ir prie Steigiamojo Seimo rinkimų. 1920 m. balandžio pusėje įvykė Steigiamojo Seimo rinkimai davė absoliučią daugumą krikščioniškajam blokui. Šita rezultata pagamino du dalykai: bažnyčios įtaka ir krikščioniškosios srovės socialinis ir ekonominis radikalizmas. Nors Lietuvoje ir vyrauja konservatyvus ukininkų elementas, bet Lietuva iš visų pusių buvo apsupta revoliucionizuojančių šalių su ultrademokratiškoms tendencijoms, su socialiniu bei ekonominiu radikalizmu ir neapykanta viso kas sena. Šita Lietuvą iš visų pusių spaudžianti atmosfera negalėjo nepaveikti net ir Lietuvos ukininką.

Susirinkusieji St. Seimo nariai (112) buvo daugiausia jauni žmonės, kupini iniciatyvos ir energijos, bet per maža turį patyrimo. Nors valstybinio patyrimo anuomet Lietuvoje, galima sakyti, niekas neturėjo. Rinkimų agitacijoj, bekonkuruojančios partijos visa ko žadėjo. Dabar tuos pažadus reikėjo bent kaip nors vykdyti. Svarbiausias pažadas, kaip žemės ukio šaliai, buvo žemės reforma.

St. Seimas, vos susirinkęs, pirmąsias pasirūpinimo sustabdyti žemės nuosavybės pakeitimą ir nusavinti miškus. Drauge buvo išleista naujoji, jau trečia, laikinoji konstitucija, sudaryta nauja valdžia su dr. Grinium prieky, kuri pakeitė buvusį p. M. Slezevičiaus ir St. Seimo suaukimo E. Galvanausko kabineta. Nors krikščioniškoji srovė turėjo nedidelę absoliučią daugumą, vis delto, ji rado reikalingu suieiti į koaliciją su socialistų liaudininkų ir valstiečių grupe. Tuo būdu susidarė gana didelė pastovi, parlamentarinė dauguma. Kai del užsienio politikos, tai naujoji vyriausybė tęsė pradėtas kiek ankščiau derybas del taikos sutarties su Rusija. Derybos baigėsi taikos sutarties pasirašymu 1920 m. liepos mėn. 12 d. Sutartis nustatė Lietuvos sienas su Rusija, sureguliuo piliiečių klausimą ir sutvarkė įvairius turto bei nuosavybės reikalus. Bendrai imant sutarties sąlygos Lietuvai neblogos. Tik deia, kad Rusija daug ko neįvykdė. Jei Lietuva būtų ankščiau pradėjusi derybas, galimas dalykas, kad būtų išsuderėta dar geresnių sąlygų.

Drauge susitarta su Latviais del sienų klausimo sutvarkymo. Pasirašyta sutartis, kuria visi ginčai del sienos pravedimo pavesti arbitražui. Superarbitru pakviestas anglas Simpsonas. Po poros mėnesių darbo, siena buvo stambiais ruožais pravaista. Sienos nustatymo sutartimi Lietuvai buvo grąžinta Palanga. Lietuviai labai buvo nepatenkinti Lukšto lyto gausia pripažinimu, tačiau pasirašius kartą arbitražo sutartį, reikėjo sprendimą priimti.

Steigiamojo Seimo užsienio politiką daugiausia užpildė diplomatinė ir militarinė kova su lenkais. Seimui susirinkus daugiau kaip trečdalis Maskvos traktatu apibrėžtos teritorijos su Vilniu buvo užimta lenkų. Birželio mėnesį prasidėjo lenkų rusų kovos, tuo pačiu metu, kai dar ėjo Maskvoje derybos. Ir viena ir kita kariaujančių pusių stengėsi įtraukti į kovą Lietuvą.

Nors lenkai ir laikė užėmę Lietuvos sostinę Vilnių, vis delto Lietuva nerado galimu stoti su Rusija prieš lenkus ir paskelbė neutralitą. Rusai greit pradėjo vyti lenkus ir jie buvo priversti pasitraukti iš pagrobtų teritorijų. Nors su lenkais buvo vedamos derybos, kad jie prieš pasitraukiant užleistų Vilnių lietuviams, tačiau lenkai atsisakė ir bevelijo užleisti miestą bolševikams negu lietuviams. Netgi pasitraukę iš Vilniaus lenkai lyg tyčia laikė užėmę Vievio kelią ir užpuolė mūsų einančią į Vilnių kariuomenę. Del šito lenkų užsispyrimo mūsų kariuomenė nesukubdo jeiti pirma bolševikų į Vilnių. Liepos 15 bolševikai ir truputį vėliau lietuviai ėjo į Vilnių. Iš pradžių sunku buvo susitarti su bolševikais. Tik po ilgų derybų rugpjūčio 6 sudaryta sutartis, kuria bolševikai užleido Vilnių lietuviams ir pasižadėjo trim atvejais evakuoti užimtą sritį. Valdžios organai pradėjo palengva keltis į Vilnių. Tuo tarpu rugpjūčio antroje pusėje lenkai sumušė bolševikus ties Varšuva ir pradėjo vyti atgal. Rugsėjo pirmomis dienomis jau prasidėjo pirmieji susirėmimai lietuvių su lenkais Augustavo srity. Pakartojamai vestos derybos su atvykusiais į Kauną karo atstovais nedavė jokių rezultatų. Pagaliau, sutraukę didesnes pajėgas, lenkai sudavė skaudų smugį mūsų kariuomenei Suvalkijoje. Kartu lenkai įskundė Lietuvą Tautų Sąjungai neva netraliavo lauzymu. Raudonoji armija vis buvo stumiama tolyn. Lenkai pasiekė Gardiną, perėjo vietomis Nemuną. Rugsėjo 30 d. prasidėjo derybos Suvalkuose. Spalio 7 pasirašyta Suvalkų sutartis. Dvi dienas vėliau Želigovskis užima Vilnių. Lietuvos negausinga kariuomenė išmėtyta ilga linija nuo Vokietijos sienos iki Vilniaus, negalėjo parodyti rimto pasipriešinimo Želigovskiu. Suvalkų sutartis buvo, be abejoj, mūsų diplomatijos laimėjimai. Lenkai ne tik nebuvo tos sutarties pasirašę, bet nebuvo nė kalbėję su mumis, jei ne Tautų Sąjungos ir didžiųjų valstybių spaudimas. Lenkai nenorėjo erzinti T. Sąjungos ir didž. valstybių ir todėl pasirinko apgavimo kelią, kuris iš vienos pusės leistų jiems išlaikyti neva lajalumą didž. valstybėms, o iš kitos pusės pasiekti savo tikslą. Iš čia gimė Želigovskio sukilimo komedija. Daug kas ta komedija netikėjo ir gerai numatė lenkų gudrumą. Kiti ja tikėjo. Bet tas nebuvo lenkams labai svarbu. "Svarbiausia jiems buvo turėti formalų prisidengimą: "Force majeure, sukilimas, sakė lenkai, čia mes nekalti, nieko padaryti negalime. Vilnių užėmė prieš mūsų norą patys jo gyventojai". Ir vis tiek nors kas sukilimu ir netikėjo, negalėjo lenkams įrodyti, jog jie meluoja. Kartą į Vilnių ėję, lenkai buvo griežtai pasiryžę iš ten nesitraukti. Kad Varšuva turėtų formalią atsakymą buvo sudaryta neva Varšuvos nepriklausanti vietos valdžia.

Prasidėjo ilgas bylinėjimasis Tautų Sąjungoje. Jeigu T. Sąjunga būtų turėjusi daugiau pajėgos, arba bent moralinio autoriteto, ji būtų pareikalavusi iš lenkų atitaisyti sulaužytą sutartį. Bet T. Sąjunga gerai žinojo kad lenkai jos neklausys ir todėl nedavė nematanti teisės sulaužymo, o pasirinko nesuderinamą su teise kompromisų kelią. Iš pradžių Tautų Sąjunga nutarė plebiscitą. Plebiscito nenorėjo nei viena nei kita šalis. Lietuval plebiscitu spręsti sostinės likimą buvo nepatogu. Antra plebiscitas objektingai galėtų spręsti tik tada, jei būtų pašalinta visos lenkų įtakos priemonės ne tik okupacija, bet ir šovinistiška bažnyčios įtaka. Lenkai dar mažiau norėjo plebiscito sulig principu; "beati possidentes" (palaiminti tie, kurie turi). Tuo būdu plebiscito sumanymas žuvo, o jo vietą užėmė kitas pamažu sumanytas kompromisas žinomas "Hymanso projekto" pavadinimu.

Hymanso projektas irgi buvo netikęs kompromisas. Kaip čia sujungsi dvi tautas, kur viena visiškai jungtis nenori. Ir lietuviai ir lenkai ėjo į Briuselio derybas nenoromis. Lietuviai nieko gero iš tų derybų nelaukė. Lenkams jos buvo nereikalingos. Tačiau vieni ir kiti ėjo, nes atsakymai buvo nepatogu. Del lietuvių, tai jie norėjo tuo būdu dar kartą visam pasauliui pareikšti savo teises į Vilnių. Tiesa, buvo labai įžymių Lietuvos politikų, kurie Hymanso projektą laikė iš esmės priimtinu. Kiti vėl manė, kad nors Hymanso projektas iš esmės ir būtų priimtinas, tai vis tiek jis Vilniaus Lietuvai negražintų, nes lenkai ir priėmė Hymanso projektą iš Vilniaus neišeitų ir sėdėtų ten kaip sukilėliai, kuriuos nebutų kas išvaro. Tačiau dauguma buvo Hymanso projektui griežtai priešinga, matė jame tikrai kilpą, kurį norima užnerti Lietuvai ant kaklo ir ją pasmaugti. Atsirado ir tokių, kurie bandė nužudyti Galvanuską neva už tai, kad esąs "hymansininkas". Kiti ministeriai gavo grąsinančius laiškus. Hymanso projektas tapo atmetas, gal ne tiek del bombų ir grąsinimų, kiek del to, kad vyriausybės ir Seimo dauguma vieni laikė jį kenksmingu, kiti nenaudingu ar netikslu. Hymanso projektą lietuviams atmetus, T. Sąjungos visi galimamai išsiėmė ir ji nieko geresnio nesugalvojo kaip po gražių diplomatiškai stilizuotų gedulingų kalbų visą bylą palaidoti archyvų dulkėse, o Vilnių palikti lenkams.

Tuo tarpu lenkai stengėsi visomis priemonėmis Vilniuje įsistiprinti ir sudaryti juridinę priedangą smurtui pridengti. Jie paleido į darbą geriausias amžiais išbandytą priemonę bažnyčią, administraciją, kovos pajėgą ir tiesiog smurtą. Šitų priemonių pagalba padarė vietos rinkimus, o išrinktieji atstovai "apisprendė" už Lenkią. Taigi taip laikinajai vyriausybei 1919 metais, taip ir St. Seimui 1921 r 1922 metais Vilniaus atvaduoti diplomatiniomis priemonėmis nepavyko ir, suprantama, negalėjo pavykti, nes Vilniaus klausimas, tai pajėgos klausimas. 1919 m. lenkai pajėga pagrobė Vilnių. 1920 m. bolševikų pajėga iš ten juos išstumė, bet kaip tik lenkai atsigaivo jie ir vėl pajėga Vilnių pagrobė. Pajėgai pamažu visi nusilenkė: Tautų Sąjunga, did. valstybės ir kiti neva morališki autoritetai.

"AMERIKOS LIETUVIO" METINIS

PIKNIKAS

ĮVYKS PRIEŠ PAT "LABOR DAY"

SEKMADIENYJE, 3 RUGSEJO-SEPTEMBER, 1933

PIKNIKAS PRASIDĖS TUOJAUS PO PIETŲ IR TĖSIS IKI VĖLUMOS

MAIRONIO PARKE

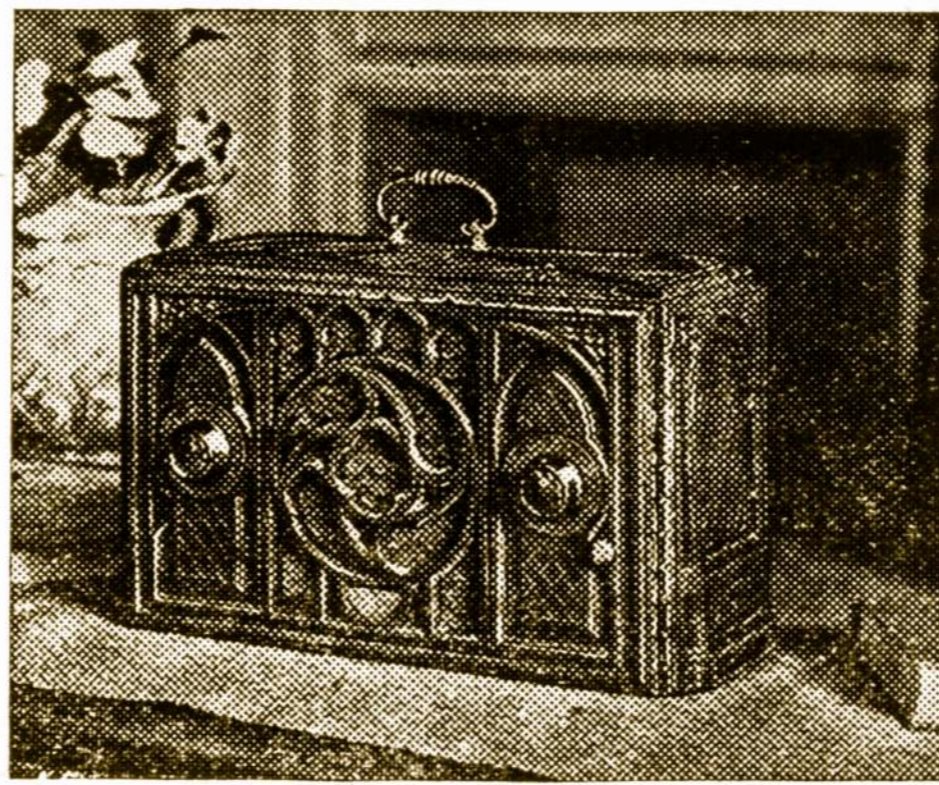
SO. QUINSIGAMOND AVE., Worcester-Shrewsbury City Line

Ten kur pereinaitis metais buvo - prie Quinsigamond ežero kranto.

Pikniko programą susidės iš Beno ir Orkestros muzikos, sporto, kalbėtojų, žaislų, plaukimų, ir kitokių margumynų. Užbaigimui depresijos bus surengta kuono skaniausia piknikui puota, kuri susidės iš visokių gardumynų ir skanumynų. Kai kurie to pikniko rengėjai sako, kad jie šitą Amerikos Lietuvis pikniką nori padaryt istoriniu, skirtingu nuo visų iki šiol buvusių.

BILE VIENĄ IŠ ŽEMIAU SUŽYMĖTŲ LAIMĖJIMŲ GALIMA LAIMĖT UŽ 10 CENTŲ ĮŽANGOS TIKIETUKĄ. LAIMĖJIMŲ TRAUKIMAS ĮVYKS LAIKE PIKNIKO.

1-RCA. Victor Radio	\$24.75
2-Stalinis Plunksnasetis	8.50
3-Gintariniai Karoliai	5.00
4-Gintarinis Plunksnakotis	2.50
5-Gintarinė Moteriška Sagutė	2.00
6-"Amerikos Lietuvis" Metams	1.50
7-Raštinės Peilukas	1.00

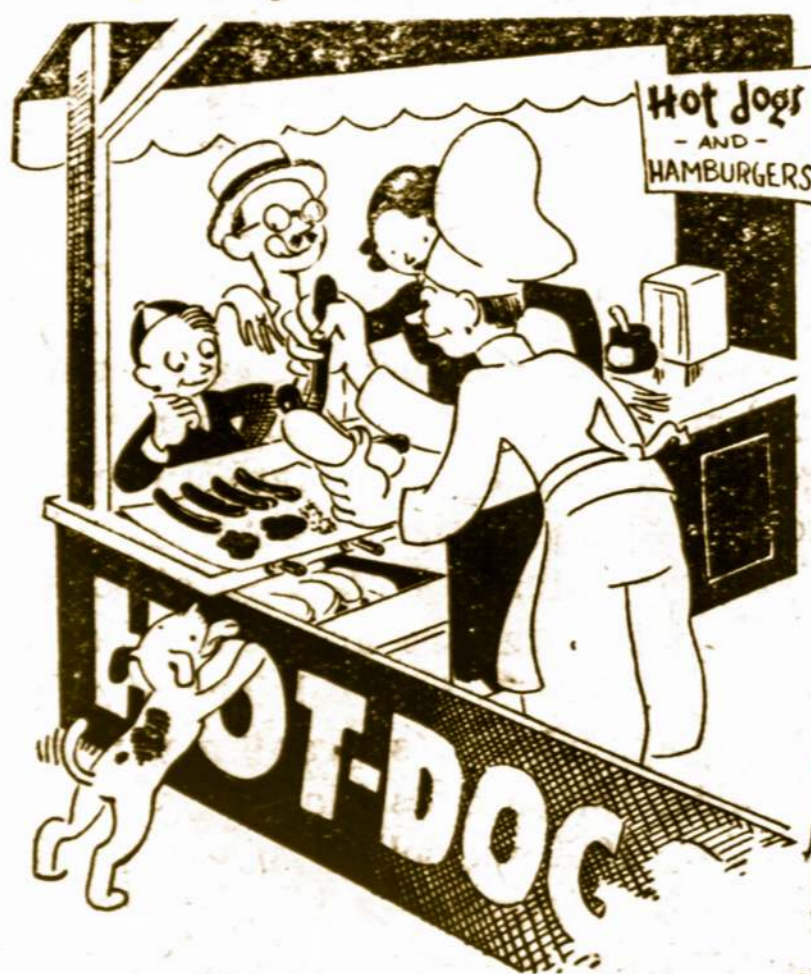
Visus čia garsinamus laimėjimus galima matyt Amerikos Lietuvis knygyne. Ypatingai Victor Radio yra vėliausio išradimo, mažytis, bet grajina kaip didelis.

Chilton, rašomoji stalinė plunksna su patsalka, turi mekanišką prietaisą, su kurio pagalba rašalo pritraukia dvigubai daugiau negu kokia kita paprasta plunksna.

Gintariniai, iš Palangos Lukšio atvežti karoliai, yra gražus lietuvių papuošalas. Taipgi ir visi kiti čia sužymėti daiktai gali but laimėti už 10 centų išlaimėjimo ir sykiu įžangos į pikniką tikieta.

Amerikos Lietuvis Leidėjai šį pikniką rengia ne del pralobimo, bet del palaikimo Lietuviškosios spaudos tarpe mūsų išeivijos Amerike. Kiekvienas likęs nuo pikniko centas bus sunaudotas del AMERIKOS LIETUVIO PALAIKIMO. Todėl iš kalno reiškiamė kuo širdingiausiai ačiu visiems savo skaitytojams ir rėmėjams už jų nuoširdų dalyvumą padaryt šį Amerikos Lietuvis pikniką pasekmingu.

Am. Lietuvis Leidėjai

Kelrodys:

Važiuodami nuo Worcesterio, pervažiavę Quinsigamond ežero tiltą, pasukit į South Quinsigamond Ave.; važiuodami nuo Bostono - 20-tu keliu, davažiavę Shrewsbury - Worcester City Line, pasukit į kairę pusę, ir pavažiavę kokią minutę laiko, pamatysit po dešine puse išskabą su parašu: - "AMERIKOS LIETUVIO" PIKNIKAS!

Rašo J. J.

NELAIMINGAS PETRAS

Apysaka

(Tąsa iš pereito Amer. Liet. numerio)

PATIRIA NEJAUKIĄ ŽINIĄ APIE SAVO VYRĄ, PETRĄ

Patiria nejaukią žinią apie savo vyrą, Petrą. Buvo tai kučių vakaras, o Valkata jau radosi Petro gryčioje ir linksmai žaidė su Tamuku...

PETRAS GRYZTA PONIOS SUVILTAS

Petras Gryžta Ponios suviltas. Buvo tai velyvas vakaras — pirmos dienos Kaldėdų, kuomet Petras įžengė į savo gryčią...

PETRO GRYČIA

Petro gryčia. Rytojaus dieną Tamukas jau gulėjo pašarvuotas baltuose rėtuose...

Prasivėrė gryčios durys. Pasirodo Petras, praradęs visas savo laimes, nuliudęs, išbliškęs...

LIETUVIAI AMERIKĖ

Philadelphia, Pa.

LAI DOTUVĖS A. A. KUNIGO JUOZAPO KAULAKIO

Antradienio vakare, Rugpjūčio 15-tą, apie septynią valandą, žaibgreitumu pasklido žinia, kad Šv. Kazimiero parapijos klebonas kun. J. J. Kaulakis pasimirė...

Pentadienį, 3:30 po pietų, velionis pašarvotas bažnyčioje. Nuo pentadienio iki šeštadienio ryto tukstančiai žmonių lankė bažnyčią...

Šeštadienio rytą, prieš septynią valandą buriavę žmonių pradėjo rinktis į bažnyčią, ir skaitlius kas sykis vis didėjo...

Bažnyčioje, karstas iškeltas ant katafelio. Visi trys altoriai gedulu papuošti; žiba šimtai žvakių...

Prasidėda gedulingos pamaldos; egzekvijos, mišios, pamokslas. Egzekvijos atgiedojo didelis burių kunigų. Mišias pildė didelis altarinis choras...

PETRAS PASKUTINĮ KARTĄ VEŽINA PONIĄ

Po tokių liudnų ir skaudžių nuotikių, Petro sąžinia be perstojomio graužė nelaimės kirmėnės, ir ponias jo akyse vaidinosi...

Scranton, Pa.

Rugpjūčio 14-tą dieną, šio miesto lietuvių parapijos vaikai kai išvyko atostogoms į parapijos ukį, vadinamą „Vilniaus“ namą...

Philadelphia, Pa.

PRANESIMAS IR UZUOJAUTA PAREISKIMAS

Antradienį, rugpjūčio 15-tą, 1933 metų, pusė po šeštos valandos vakare, gerbiamas kunigas Juozas Kaulakis apledo šį asarų klonį...

LIUDESIO IR UZUOJAUTOS PAREISKIMAS

Sužadinti skaudaus ir neišdildomo iš mūsų lietuvių širdžių skausmo delei žuvusių mūsų tautos garbei didvyrių, a. a. kapitono Stepo Dariaus ir leitenanto Stasio Girėno...

Už susirinkusius sekantieji įgalioti pasirašo: Kazys Dryža, Antanas Užumieckas, Stasys Barauskas, Jurgis Prancunus, Pranas Pukas, Kazys Vidikauskas...

Prierašas: Laikė pamaldų už a. a. žuvusių didvyrių lakunus — Darių ir Girėną — rugpjūčio 17-tą dieną, Šv. Kazimiero bažnyčioje...

AMERIKOS LIETUVIO SPAUSTUVĖJE ATLIEKA VISOKIOS SPAUDOS DARBUS

Amėrikos lietuvių spaustuvėje atlieka visokios spaudos darbus. Tu ir aš kiojioj vietoj daugiausiai ponias praleidžia laiką savo patvirkusiems išdykuomams...

AMERIKOS LIETUVIO AGENTURA SIUNČIA PINIGUS

— ir — PARDUODA LAIVAKORTES į Visas Pasaulio Dalis

Prirengia Sugrįžimui Leidimus (Re-Entry Permits): Suieško Laivų Vardus, Kuriais Atkelia-vot Amerikon. Prirengia Pasportus, Vizas, Keliaujant į Bile Kuria Šali. Išaiškina Apstį Per-siuntimui Daiktų Lietuvon.

Žodžiu sakant, kiekvienas keliauninkas, keliaujantis per Amerikos Lietuvis agenturą, buna aprupintas nuo namų iki namų. Taipgi mes parupinam visokius palikimų bei paveldėjimo dokumentus su notaro antspauda ir Lietuvos Konsulato patikrinimu.

AMERIKOS LIETUVIO AGENTURA

14 Vernon Street — Worcester, Mass.

SVEIKOS BANGOS

Pametė kietą sukaustymą Žemė, nubudo džiaugsmam... Sveikinu aš atskraustymą Jusų, kaitros pranašai! Jura per žiemą gerai pailsėjo — nematė žmogaus jų banga...

“Bendram Darbui”1) Sukakus 5 Metų

(Bendradarbio, nuo pat 1-jo n-rio, žodis) Penki metai — mažas laikas! Bet — tiek metų augęs vaikas jau pasaulį ima vietą! Taip pasiryžimą kietą “Bendras Darbas” štai, išlaikė. Jam sakau dabar: “Sveiks, vaikai! Tau tik gimęs popieryje, [ke] jau pirmame numeryje, pirmas eiles parašiau, “Bendras Darbas” — joms daviau

vardą, kaip ir vardas “vaiko”... Štai, pradėjo tarpas laiko — ir tas “vaikas sustiprėjo, nes penkis metus jis “ėjo”... Kojos jo — prenumeratos, tat — linkėdami sveikatos ir didesnio dar augimo — šia proga: dienos gimimo, pažadėkime padėti — bendrą darbą padirbėti: rinkti jam prenumeratą, straipsniais remti jo sveikatą, žodžiuariant — mūsų darbas vis auginti “Bendras Darbas”... Arėjas Vitkauskas

1) Kooperacijos laikraščiai

Vietos žinios

Worcester 3324 NRA Pasirašytojų

Iki ketvirtadienio 12-tos valandos, 3324 firmos pasirašė, kad sutinka su NRA taisyklėmis. Reiškia Worcester 25-769 darbininkų yra po NRA.

Išvyko Lietuvon

Penktadienį, rugpjūčio 18-tą, vakare išvyko išleistuvės pas p. Vaičulionius, 22 Arlington gatvės. Išleistuvės buvo surengtos ponai Teodorai (Tauperiutei) Stocėkėnėi, kuri tą naktį išvyko į New Yorką. Palydėjo didelis būris giminių ir pažįstamų. Teodora Stocėkėnė New Yorkę įlipo į laivą Kungsholm ir išplaukė Lietuvon pas savo vyrą ir gimines. Teodora Stocėkėnė jau penktą kartą plaukia per Atlantiką. "Amerikos Lietuvio" agentura aprūpino visus kelionės reikalus.

Buvusios Aviacijos Dienos Komiteto Susirinkimas

Tos draugijos ir pavieniai, kurie prisidėjo pereinamais metais prie surengimo Aviacijos Dienos yra kviečiami susirinkti ketvirtadienio vakare, rugpjūčio 31-ą dieną, Lietuvių Ukėsų Klubo svetainėje, 12 Vernon gatvės. Komitetas kviečia tas draugas ir pavienius ypatas tikslu aptart visus reikalus dėl surengimo pagerbimo dienos žvūsiems lietuvių lakunams kapitoniui S. Dariui ir S. Girėnui, kurie paaukojo gyvybę už Lietuvos garbę. Komitetas nutarė surengti liudėsio dieną Lietuvos didvyrių pagerbimui; diena ir vieta bus paskelbta vėliau "Amerikos Lietuvio". Kalbėtojai yra kviečiami iš Lietuvos atstovų Amerike ir Worcesterio miesto viršininkai. Spaudos Komiteta

Atsiimkite Laiškus

Sekantiems asmenims atėjo laiška "Amerikos Lietuvio" redakcijoj: Bernardui Drumstui, Adolfui Gudanavičiui, K. Gičauskui, S. Juzepavičiui, Laurinui Bernatoniui, Viktorijai Skubaičiai, Stanisloviui Steponavičiui, A. Blazon, P. Gerbutavičienei, E. Raulušonienėi, P. Jonaitis, V. Šnaras, Adomui Žičiui, M. Jankevičienei ir J. Petroniui.

"A. L." Pikniko Rengimo Komisijos Susirinkimas

Pirmadienio vakare, rugpjūčio 28-tą, "Amerikos Lietuvio" raštinėje, 14 Vernon gatvės, įvyks Worcesterio lietuvių draugijų išrinktų darbininkų į "A. L." gegužinę susirinkimas. Tame susirinkime bus aptarta kaip pasekmiausiai prisirengt prie pikniko, kurs įvyks rugsėjo 3-čią dieną, Maironio Parke. Prasome išrinktųjų ir pavienių darbuotojų atsilankyti į viršminėtą susirinkimą. "A. L." Adm.

Mirė Julė Ribokienė

Julė Griškiutė Ribokienė, 35 metų, mirė pirmadienio ryte valstyjos ligoninėje. Apart savo vyro Petro Riboko ji palieka savo motiną Oną Griškienę; tris seseris: Marijoną Griškiutę Mes senger, Adieglę Griškiutę ir Oną Budrienę; du brolius Vincą ir Jurgį Grišką, abudu gyvena New Yorke. Laidotuvės įvyko trečiadienio ryte iš vėlionies motinos namų, 76 1/2 Providence gatvės. Įvyko gedulingos mišios Aušros Vartų bažnyčioje. Palaidota buvo Notre Dame kapinėse. Karstą nešė Jonas Morunas, Juozas Jurkevičius, Juozas Mitrikevičius, Petras Frankus, Edvardas ir Vladas Račkauškas. Motiejus Čivinskis, nuo 340 Harding gatvės, vietinis graborius aprūpino visus laidotuvių reikalus.

Šv. Kazimiero Dr-jos Gegužinė

Sekmadienį, rugpjūčio 20-tą, Šv. Kazimiero draugijos rengiamoji gegužinė gerai pavyko. Kadangi diena nebuvo patogiai, tai rengėjai buvo nusiminę. Vienok darbininkai dirbo pasišventę ir viskas išėjo gerai. Atsilankę garbingi svečiai, kunigas Adomas Morkunas, kurio tėvelis priklauso prie šv. Kazimiero draugijos ir kunigas Vaitekunas, iš Providence, R. I., kuris buvo pakviestas kalbėtoju. Kada daug žmonių susirinko, tuomet įvyko prakalbos. Nors draugija buvo prašusi kitų draugijų nieko nerengti, visvien toje pačioje dienoje įvyko daug parengimų. Vienok atliko gerai pelno. Draugija taria širdingai aciū visiems kurie tik atsilankė. Rengimo Komiteta

Skubėkit! Su Rugsėjo 1-ma Diena Kainos Kyla Aukštyn

KELVINATORIUS

Kainuos Daugiau į Kelias Dienas Paduokite Savo Užsakymą Dabar O SUTAUPYSITE

THE WORCESTER ELECTRIC LIGHT COMPANY 11-15 Foster St. Tel. Dial 2-6771

Millbury St. MARKET

152 MILLBURY G-VĖS — KAMPAS SIGEL G-VĖS Telephone Dial 2-9390

Specialiai Ketverge, Pėtnyčioj ir Subatoj:

SVIEZIAS — RUTULYS | GRYNI TAUKAI
Sviestas | (ryšulys)
nuo ukio . . 21¢ sv. | 7 1/2¢ svaras

Cukrumi Rukyti Šolderiai . . . . . 7¢ sv.

Švieži Kumpiai | Šviežia Sukapota
8 1/2¢ svaras | Mėsa . . . . . 5¢ sv.

Kiaulienos Kepsniai . . . . . 12 1/2¢ sv.

NAUJOS DIDELĖS | DIDELI "NAVAL"
BULVĖS | APELSINAI
35¢ pekas — 15 sv. | 27¢ už tuziną

Kojos ir Šlaunys | TIKRAI PAVASARINĖS
Pienu Penėtos Veršienos | Avienos Kojos
10¢ svaras | 7¢ svaras

LIUDYMAI NUO WORCESTERIO LABDARYBĖS SKYRIAUS PRIIMAMI ČIA.

Iškilmingos Primicijos ir Pagerbimo Pokilis

Kunigas Adomas Morkunas, M.I.C., kurs per apie šešis metus mokinosi Kaune ir Romoje, sugrįžo į Worcesterį ir atlaikė pirmąsias iškilmingas mišias Amerikoje, sekmadienį, rugpjūčio 20-tą dieną, 11 val. ryte, Šv. Kazimiero bažnyčioje. Kunigo Adomo Morkuno šventinimai ir kunigus įvyko liepos 3-čią dieną, 1932 metais. Jisai laike pirmąsias mišias liepos 4-tą dieną, Šv. Petro bazilikoje, tais pačiais metais. Primicijoje dalyvavo jauno kunigo tėvai Pranciškus ir Antanina Morkunai, jo seserys kazimierietės Pulcheria ir Aquinata, kita kazimierietė buvusios p-lė Čepuliuotė, jo giminės ir prieteliai. Jaunam kunigui asistavo kun. Augustinas Petratis, Šv. Kazimiero parapijos klebonas, kun. Stanislovas Vembre, jo brolis vienuolis Pr. Morkunas ir studentai iš Marijanopolio Kolegijos. Kunigas Jonas J. Jakaitis, Amerikos Tėvų Marijonų Provincijalas, pasakė pamokslą. Laike mišių Šv. Kazimiero parapijos choras giedojo iškilmingas giesmes ir panelė Apolonijs Stokšiuotė pagiedojo solo, "Ave Maria". Altorius buvo gražiai papuoštas baltomis gėlėmis. Tai buvo vienos iš įspudingiausių primicijų, delto kad, Morkunų šeimynos du sūnys ir dvi dukterys, visi vienuoliai, ėmė dalyvumą.

Sekmadienio vakare, Šv. Kazimiero parapijos svetainėje, 7-tą valandą vakare, įvyko pokilis jauno kunigo pagerbimui. Tėvų Marijonų Rėmėjų 12-tasis skyrius surengė tą pokilį, kuriame dalyvavo tiek žmonių kiek galėjo sutilpti į svetainę. Svečiams pavalgius skania vakarienę, kunigas Augustinas Petratis, paversikino kun. Adomą Morkuną ir toliau vedė programą. Kalbėjo kunigas Stanislovas Vembre, adv. Pranas Bublys, kunigas J. Vaitekunas iš Providence, R. I., adv. Antanas Milleris, kun. Puidokas, Aušros Vartų parapijos miesto majoras Mahoney, Juzė Leonaitė, Dr. Stephen Bergin, Ursulė Jokubaitė, Marijona Ščiukienė ir kiti. Laikotarpiu buvo muzikališka programa, kurią atliko vyrų kvartetą, ponias M. Delionienė ir kiti. Pabaigoje kun. Adomas Morkunas pasakė prakalbą anglų ir lietuvių kalbose. Puotoje taipgi ėmė dalyvumą jauno kunigo tėvai, giminės, vietiniai profesionalai, M. Bublėnė, M. Milerienė, Kazys Mileris ir žmona ir ponias Mary Rebboli. Šioji puota buvo labai maloni ir iš jauno kunigo kalbos visi suprato, kad jisai atjautė worcesteriečių surengtą pagerbimą. Šios primicijos ir pagerbimo pokilis pasiliks Šv. Kazimiero parapijos istorijos lapuose.

Iš Labdaringos Dr-jos Veikimo

Labdarybės draugija laikė savo mėnesinį susirinkimą pereinamajam savaitėi, penktadienio vakare. Užbaigus draugijos reikalus iš pereinamo susirinkimo buvo išduota įvairių komisijų raportai. Li-

gonių lankytojų komisija išdavė raportą, kurs buvo priimtas vienbalsiai. Susirinkimas nutarė, kad komisija turi lankyti visus lietuvių ligonius. Vienai ypatai prašant pašalpos, buvo suteikta pinigų suma. Draugija užbaigė sutvarkyti visus reikalus surengimui gegužinės per "Labor Day", pirmadienį, rugsėjo 4-tą dieną. Nutarta kreiptis į draugas, kad atsilankytų į gegužinę. Draugija nutarė užkviesti orkestrą ir surengti įvairių pamarginimų. Buvo taipgi pageidauta paremti "A. L." gegužinę, kuri įvyks rugsėjo 3-čią dieną. Narys

LAIŠKAS IŠ LIETUVOS

Rašytas Alenos Barisutės Savo Tėva m s, V. Barysams, 82 Harrison gatvės, Worcester, Mass.

Brangieji Tėveliai ir Sesute:

Parašysiu apie visą mano kelionę iš Worcesterio iki Lietuvos. Birželio 15-tą dieną atvykom į New Yorką ir pervažiuojant matėm labai daug aukštų mūrų ir daug žmonių. Ypač ant Fifth Avenue yra labai gražių namų, nes čia gyvena turtingi žmonės. Tiesiog nuvažiuavom prie laivo ir apsirūpinę su visomis smulkmenomis įlipome į didelį laivą. Laivas labai didelis, net žmogus negali išsivaizdyti kiek jame daug gali sutilpti. Kada peržiūrėjome laivą, laukėm išplaukimo minutės ir ne užilgo laivas pradėjo plaukti nuo krašto. Išėjome ant dėnio ir matėm kaip pamažu laivas palieka kraštą, gi matėm ir "Laisvės" stovylą stovinčią ant mažos salos. Tai buvo įdomus įspudys. Kada jau nusibodo žiūrėti į jurių bangas, nuėjome gult. Anksti ryto, birželio 16-tą dieną, atsikėlėm pusė po septintos valandos ir nuėjome išklausti mišių. Pirmą dieną buvo labai ilga. Laive mūsų kasdieninė programa buvo: pusryčiai 8-tą valandą, pietūs 1-mą valandą, arbata nuo 3-čios iki 4-tos valandos, vakarienė 7-tą valandą, po vakarienos šokiai. Birželio 17-tą, 18-tą ir 19-tą dieną nieko nematėm tik dangų vandenyną. Vienok liepos 20-tą dieną, turėjom susitvarkyt bagažą, nes reikėjo anksti keltis ateinančią dieną. Kėlėmės penktą valandą iš ryto, gi pusiau šeštos valandos buvo pusryčiai, gi šeštą valandą turėjom lipti iš lai-

vo. Bagažą mažai žiūrėjo, tik atidarė ir vėl uždarė. Paėmė automobilį, mes nuvykom į Liurdo miestelį aplankyti šventas vietas, kurios yra be galio įspudingos. Pats miestelis yra labai gražus, tiktai visi gyvenamieji namai yra labai maži. Iš ten, vakare atvykome į Paryžių. Paryžius yra labai gražus miestas, toks įspudingas kaip New Yorkas. Matėm daug gražių katedrų, bažnyčių ir aukštų budinkų. Nors Paryžiaus miestas yra gražus, vienok žmonės ir gatvės nelabai švarios. Paryžių išbuvoime tris dienas ir labai nusibodo. Mes nuvažiuavom į Vokietiją ir sustojome Berlyne. Šitas miestas švarus ir žmonės atrodė primnus. Mes buvome aplankyti svarbesnias vietas, bet čia ir buvo ilgos dienos.

Iš Berlyno, traukiniu išvykome į Virbalį, paskui nuo Virbalio į Mariampolę. Aš išleidau apie 100 dolerių važinėdama Europoje iki pasiekiau Lietuvą. Kaip parvažiuavau Lietuvon, tai jaučiau, kad esu tikram rojuje. Už dviejų dienų vyksiu aplankyti gimines į Meryknę. Sudiev, Alena Aldona Barisutė

L.R.K.S.A. Gegužinė

Jau buvo pranešta "Amerikos Lietuvio", kad L.R.K.S.A. 98-ta kuopa rengs gegužinę Masičių ukėje. Tad turiu pranešt, kad nes Masičiai, bet Lukošių ukėje kur yra svetainė šokiams. Kazimiero Lukošiaus ukis, Leicesterį, netoli iš Worcesterio yra gerai žinomas visiems šio miesto lietuviams. Toji linksma gegužinė įvyks rugpjūčio 27-tą dieną, sekmadienį; prasidės pir-

PINIGAI

Kada Jums Reikia! Kreipkitės Prie Musų Reikalui Esant, Mes Užmokėsime Jusų Skolas

"Visiems žmonėms Dažnai Prireikia Pinigų Palaikymui Gero Kredito". Leiskite Mums Užmokėti Jusų SASKAITAS DABAR

Atmokėkite pagal "NAUJOS METODOS BIUDŽETO PLANA" arba Lengvomis Mėnesinėmis Mokestimis, pritaikyta pagal JUSŲ Įeigas

544 NEW METHOD TELEFONAS MAIN GATVĖS Leidimas 210 LOANS 5-3181

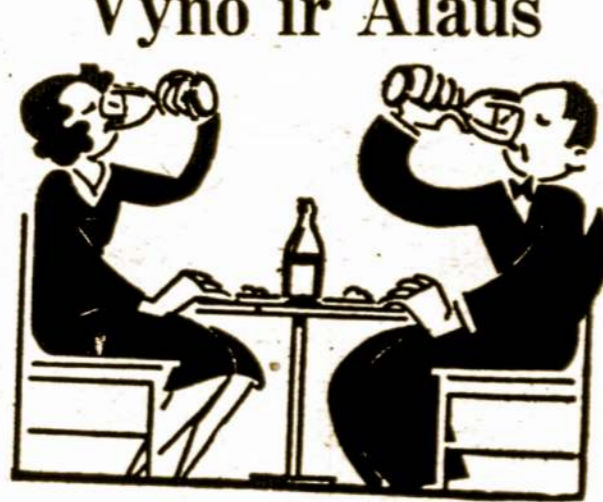
Lietuviška Barbernė

174 Millbury gatvės Kerpam plaukus dideliems, mažiems ir moterims. Visiems duodam pirmos rūšies patarnavimą ir už mažą kainą, pritaikyta darbininkams. Taipgi užlaikau gyduolių nuo plėskanų. Užprašom visus lietuvius atlankyti mūsų įstaiga. Jurgis, Babonas, sav.

Parsiduoda

ANGLYS — ALIEJUS — MALKOS Priimam užsakymus ir Pristatom į Namus JONAS ČIRVINSKAS 340 Harding St., Worcester, Mass.

UŽLAIKAU Skanių valgių, buter-brotų, Vyno ir Alaus

Kviečiam Užeiti W. L. CHESTNEY 90 MILLBURY GATVĖS Worcester, Mass.

Lietuviška Barbernė

174 Millbury gatvės Kerpam plaukus dideliems, mažiems ir moterims. Visiems duodam pirmos rūšies patarnavimą ir už mažą kainą, pritaikyta darbininkams. Taipgi užlaikau gyduolių nuo plėskanų. Užprašom visus lietuvius atlankyti mūsų įstaiga. Jurgis, Babonas, sav.

Ben. Mendelsohn ADVOKATAS

390 Main St. Room 931-932 Worcester, Mass. Tel. 5-3865 Res. 2-4233

DR. TESSMER DENTISTAS

kambarys 206 — 306 Main St. Telefonas 3-7365 Viršuj Iver Johnson's Sportininkų Daiktų Krautuvės

ECONOMY REPAIR SHOP KALVIAI

Mūsų Speciališkumas Tai Raktai, Įvairiom Spygnom ir Automobiliam SULEIDŽIAM GELEŽIS Kam. Lamartine ir Harding g-vių Tel. 3-9294, Worcester

MESSIER'S DINER

Pabandykit Pas Mus Sykj Pavalgyt 49 Millbury Gatvės

Jurgis A. Arenta

(Lietuvis Automobilistas) 5 Carpenter St. — Worcester

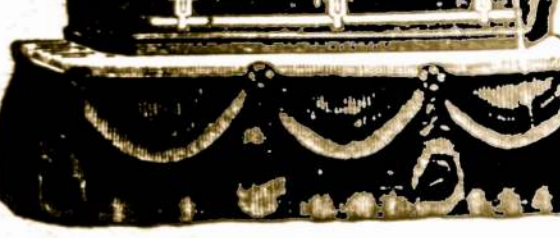
Užlaiko automobilius del Vestuvių, Krikštynų ir Laidotuvių. Nuveža ir parveža į farmų Gužynes. Pirknius ir į kitus miestus. Patarnauja dienoj ir naktj už priemiamiausią kainą. Tel. Dial 4-3923

Century Wallpaper & Paint Co

KAINOS JAU KYLA Kodėl Dabar Nesutvarkyt Namus? Mes turime pilną pasirinkimą maliavų, laku, sienoms popierų, enamelių ir visokių reikmenų. 110 GREEN GATVĖS Tel. Dial 3-5024

MOTIEJUS A. ČIVINSKAS

Vienintelis Lietuvių Graborius Worcester

Patarnauju laidotuvių ir išranda voju automobilius įvairiems reikalams už priemiamiausią kainą. O 25 mylių atstume nuo Worcesterio, susisiekiame reikaluose, patarnauju už dyką. Kreipkitės— Tel. 5-5895 340 HARDING STREET

mą valandą po-pietų ir teis iski nesutems. Kurie tik mylės pasokt, galės pasiokt kiek tiktai norės. A. Klimavičius savo autobusu nuveš visus, kurie nori, nuo Lietuvių Ukėsų Klubo, 12 Vernon gatvės, iš vietos į vietą. Kelionė ten ir atgal kainuoja 25 centai suaugusiems ir 10 centų vaikams. Užkviečia Komiteta.

REKORDŲ IŠPARDVIMAS

Columbia — Victor — Okeh — Odeon

REKORDAS TIK 50c

Kas pasiskubins, tas turės progą įsigyti naujausius ir gražiausius rekordus už nupigintą kainą.

Amerikos Lietuvio Knygnas, 14 Vernon St., Worcester, Mass.